

Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs CHRONO

Jaarverslag 2023

INHOUD

A Bestuursverslag

	Woord vooraf	2
A1	Visie en beleid	5
A2	Leiderschap en management	9
A3	Personeel & professionalisering	10
A4	Cultuur en klimaat	15
A5	Middelen en voorzieningen	16
A6	Management van processen	35
A7	Waardering	39
A8	Resultaat en opbrengsten	40
A9	Verslag van de Raad van Toezicht	45

B Jaarrekening 2023

B1	Grondslagen	49
B2	Balans per 31 december 2023	53
B3	Exploitatieoverzicht 2023	54
B4	Kasstroomoverzicht over 2023	55
B5	Toelichting op de balans per 31 december 2023	56
B6	Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)	60
B7	Toelichting op de exploitatierekening over 2023	61
B8	(Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo	64
B9	Gebeurtenissen na balansdatum	65
B10	Overzicht verbonden partijen	65
B11	Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector	66

C Overige gegevens

C1	Controleverklaring	67
----	--------------------	----

*Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs
gevestigd te Hardenberg*

Bestuursverslag 2023

Woord vooraf

Voor u ligt het bestuursverslag 2023 van de Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs CHRONO, gevestigd te Hardenberg. De stijl en inrichting van het jaarverslag is voor 2023 door mij gehandhaafd zoals Chrono gewend was te doen voor mijn komst in 2021. De verwachting is dat het bestuursverslag 2024 in een nieuwe jas te laten verschijnen.

Het in 2022 vastgesteld koersplan kenmerkt zich door ons ABC. Aandacht voor elkaar, de onderwijskundige Basis op orde brengen en de ontwikkeling van Kindcentra. Het verzorgen van goed(e) onderwijs & opvang is daarbij uiteraard onze kerntaak. Onderwijskundig hebben de scholen/kindcentra het goed gedaan in 2023. Alle locaties behaalden voldoende scores op de referentieniveaus afgezet tegen de eisen van de overheid. In 2023 zijn alle kindcentrumdirecteuren geschoold in verhoging van hun onderwijskundig leiderschap.

Op 17 mei 2023 zijn op alle locaties die nieuwe gevelborden onthuld met daarop de naam: Kindcentrum. In het najaar van 2023 heeft ieder kindcentrum daarom zijn kindcentrumplan aan de bestuurders van Chrono en Welluswijs gepresenteerd, Het zijn ambitieuze plannen die per locatie laten zien hoe de groei naar een “cheek tot cheek” kindcentrum gerealiseerd zal gaan worden.

Waar in 2022 Chrono actie moest ondernemen om haar personele bezetting op orde te brengen (De “kaasschaaf” van 4%). Was dit ook in 2023 helaas noodzakelijk. Te veel medewerkers op structureel geld was daarvoor de oorzaak. In goede afstemming met RVT en GMR heeft deze operatie uitvoering gekregen. Deze ingreep heeft geen bestaande banen aangetast en is zoals in dit bestuursverslag te lezen valt succesvol afgerond. Ook voor de komende jaren zal het scherp aan de wind blijven zeilen om de financiële positie van Chrono in balans te houden.

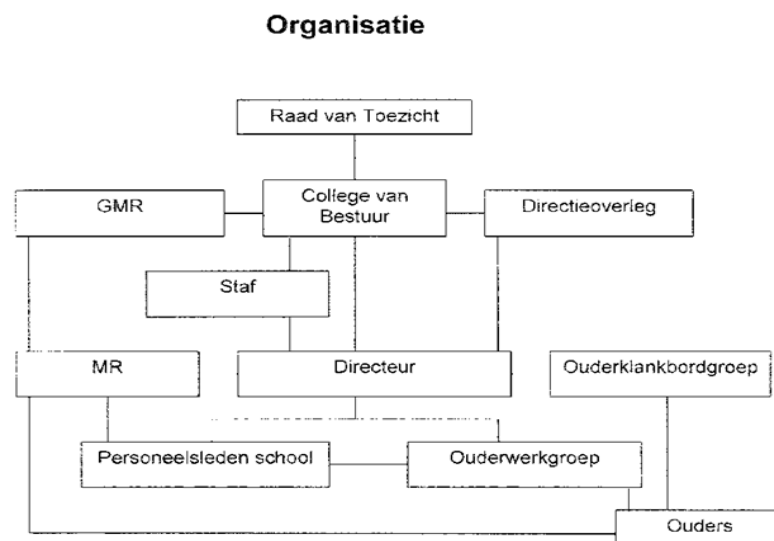
In 2023 zijn drie grote onderzoeken afgerond: (1) Passend Onderwijs en haar effecten, (2) de optimale ondersteuning van onze Kindcentra en (3) de invoering van Strategische personeelsplanning. Deze komen alle voort uit ons Koersplan en zullen waar nodig in dit bestuursverslag worden genoemd. De onderzoeksrapportages zijn aan alle medewerkers beschikbaar gesteld.

Bas van Loo,
Voorzitter College van Bestuur

De waarden van Chrono

In het recente verleden heeft Chrono een aantal waarden opgesteld die tot op de dag van vandaag gelding hebben voor onze organisatie. In 2022 zijn de waarden van Chrono gelegd naast de waarden van Welluswijs, onze partner waarmee de komende jaren de kindcentra zullen worden ingericht. Opvallend is de grote mate van overlap hierin.

Hieronder in het organogram staan alle geledingen die binnen Chrono actief zijn om deze waarden uit te dragen.

Hier tekent Chrono voor!

KERNWAARDEN

GELOOF EN TALENTEN

Ieder mens heeft talenten en elk talent telt. Kinderen mogen in zichzelf geloven en het goede in de ander zien. We leven en leren vanuit de christelijke identiteit. Geloof, respect en vertrouwen staan centraal. We geloven in onze opdracht, zichtbaar in goed onderwijs in een veilige omgeving. Ieder kind doet ertoe.

REFLECTIE EN VERBETERING

We houden ons de spiegel voor. We zien wie we zijn, wat we belangrijk vinden, wat ons motiveert en wat onze doelen zijn. We houden vast wat goed is en verbeteren waar dat nodig is. Leerkrachten mogen trots zijn op wat ze doen en wat kinderen bereiken door hun inzet.

SAMENWERKING EN VERBINDING

De school staat midden in de maatschappij. We werken samen met betrokken partners aan een doorgaande leerlijn en een warme overdracht. Onderlinge betrokkenheid groeit door elkaar vertrouwen en feedback te geven. Persoonlijk contact blijft belangrijk in een digitale wereld.

VERANTWOORDELIJKHEID EN OPENHEID

Samen zijn we verantwoordelijk voor de organisatie. Iedereen draagt bij aan de resultaten. We kijken naar elkaar om en helpen elkaar. In onze lerende organisatie mag iedereen zich ontwikkelen; leerlingen, leerkrachten en schoolleiders. Leren doen we samen, van en met elkaar.

UITDAGING EN TOEKOMST

De toekomst daagt ons uit. De wereld verandert snel door technologische ontwikkelingen. Het leven in de 21ste eeuw vraagt om nieuwe vaardigheden. Deskundige leerkrachten en schoolleiders veranderen mee. Een voortdurende ontwikkeling, gericht op de wereld van de toekomst.

www.chronoscholen.nl

A1 Visie en beleid

De koers van Chrono

De koers van Chrono staat beschreven in het Koersplan 2022-2026.
Op onze website is deze versie te lezen.

Wat is de kern van de koers?

De kern van de koers is samen te vatten in het onderstaande model.

A andacht voor elkaar	B asis op Orde	C entra voor kinderen
Samenwerken werkt!	Nog beter onderwijs!	Elke locatie een Welluswijs & Chrono kindcentrum.
Dienstverlening werkt!	Realistische resultaten!	Centrale aanpak als support
Kwaliteitscyclus van leren en ontwikkelen!	Kwaliteitszorg is integraal en cyclisch!	Lokale kleur voor elk van de veertien kindcentra.

Vanaf augustus 2022 wordt er hard gewerkt aan deze onderwerpen. Via een zgn. doelenbord (een werkvorm vanuit het zgn. nieuwe werken, volgen directeuren, staf, RvT en GMR de voortgang van onze koers.

(De directeurs van Chrono actief aan het werk met de resultaten van de koers via het zgn. doelenbord)

De koers (ABC) en haar resultaten over 2023

Aandacht voor elkaar

- Vanuit het koersplan is ook voor 2023 een beleidsrijke begroting ontstaan. Dit betekent dat het hele koersplan tegen de financiële lamp is gehouden en begroot is op haar uitvoering. Dit is ingevoerd om de strategische ontwikkeling van de organisatie ook financieel te kunnen volgen en ook om zeker te weten dat de geplande investeringen haalbaar en uitvoerbaar zijn.
- In 2023 heeft een onderzoeksteam een onderzoek afgerond naar de zgn. strategische personeelsplanning. De uitkomsten van dit onderzoek zijn in de gehele organisatie gepresenteerd en zijn leidend voor de inrichting van het vernieuwde strategisch personeelsbeleid. Kern is dat Chrono nu goed zicht heeft op haar personeelsbestand, de kwaliteit ervan en de uitdaging voor de opvolging van onze mensen in de nabije toekomst. Een medewerker van ObT en een adviseur van het Participatiefonds hebben het onderzoeksteam op de inhoud begeleid. Voor de inhoud verwijzen we graag naar het betreffende onderzoeksrapport.
- In 2023 heeft een ander onderzoeksteam een audit van het bestuurscentrum uitgevoerd. Het gehele ondersteuningsapparaat is doorgelicht op haar functioneren. Medewerkers en externen van ObT vulden dit team. De uitkomsten van dit onderzoek zijn met alle medewerkers gedeeld. De bestuurder heeft in december 2023 zijn bestuurlijke reactie op dit onderzoek geschreven. Kern van de uitkomst van de audit is de grote wens van eenieder om het huidige bestuurscentrum om te vormen naar een ondersteunend stafbureau o.l.v. een eigen directeur. Nadrukkelijk wordt hier de samenwerking met partner Welluswijs gezocht.

Basis op orde

- Alle scholen zijn in het najaar van 2022 geauditeerd. De audits hebben ons laten zien dat er Chrono-breed werk aan de winkel is. In de zogenaamde “breinaald” rapportage is zichtbaar geworden op welke gebieden de meeste onderwijskundige winst valt te behalen. Dit betreft voornamelijk de domeinen “leerkracht handelen, kwaliteitszorg en afstemming op onderwijsbehoefte van leerlingen”. In reactie op de

audits hebben alle directeuren samen met hun IB-ers een intensieve training gevolgd op het domein van onderwijskundig leiderschap. Deze training is in het voorjaar van 2023 afgerond. De effecten zijn beoordeeld door het schrijven van een essay door elke leidinggevende en het voeren van een criterium gericht interview met de begeleidende partij.

Centra voor kinderen

- Alle locaties van Chrono kregen op 17 mei 2023 het bord kindcentrum op de gevel. Bijna in alle gevallen is dat in samenwerking met partner Welluswijs voor de Kinderopvang. Wethouder Werner ten Kate verrichtte de aftrap en wenste de ouders en kinderen van Chrono en de gemeente Hardenberg een mooie kindcentrumrijke toekomst toe.
- Elke locatie heeft op basis van de koers van Chrono en Welluswijs een zgn. Kindcentrumplan geschreven. In dit ambitieuze plan beschrijft iedere locatie hoe ze in 2026 een “cheek-to-cheek” kindcentrum gaan zijn en welke onderwijskundige ontwikkeling er uitgevoerd gaat worden op basis van het auditrapport. In september 2023 zijn deze KC-plannen gepresenteerd door de teams aan de bestuurders van Chrono en Welluswijs. De kindcentrumplannen zijn vervolgens van feedback voorzien en op route gegaan langs de medezeggenschapsraden. De uitvoering is ondertussen gestart. Graag verwijzen we de lezer naar onze kindcentra waar deze plannen te horen, te zien en te lezen zijn.

Horizontale verantwoording

Het CvB draagt zorg voor een beleid dat voorziet in een dialoog met belanghebbenden op alle relevante niveaus van de organisatie. In het beleid wordt in ieder geval aandacht besteed aan:

- Wie ten minste als belanghebbenden van de organisatie worden beschouwd;
- De wijze waarop de belanghebbenden worden betrokken in de beleidscyclus;
- De wijze waarop informatie wordt verstrekt (en resultaten worden teruggekoppeld).

Deze interne horizontale dialoog wordt gevoerd met de directeuren, de GMR en de Raad van Toezicht. De externe dialoog wordt gevoerd met o.a. de inspectie.

Het CvB voorziet de interne gremia ieder kwartaal van een bestuurs- en managementrapportage, uitgaande van het standpunt: Verras me niet. Openheid en transparantie staan in de dialoog voorop.

Het bestuurs- en jaarverslag worden ieder jaar na goedkeuring en vaststelling openbaar gemaakt door het op de website te plaatsen.

De inspectierapporten zijn voor iedereen in te zien via de site van de onderwijsinspectie.

Fusie met basisschool De Wiekslag te Bruchterveld.

Op verzoek van de RvT van CBS De Wiekslag in Bruchterveld, is er in juni 2021 een onderzoek opgestart naar een mogelijke bestuurlijke fusie met Chrono.

Bestuurdersorganisatie Verus begeleidt dit proces. Begin 2022 is dit onderzoek (tijdelijk) *on hold* gezet. In het najaar van 2022 is het traject weer opgepakt. Op 31-12 2023 heeft de succesvolle afronding plaats gevonden. Per 01-01-2024 is kindcentrum de Wiekslag te Bruchterveld het 15e kindcentrum van Chrono.

Veranderstrategie

In het najaar van 2021 hebben de directeuren van Chrono, samen met het bestuur besloten om de zgn. portefeuillegroepen op te heffen en te vervangen door onderzoeksteams. Een wens van de Chrono organisatie komt hiermee in vervulling: benut eigen mensen en expertise in de doorontwikkeling van de organisatie zodat er een gedragen beleidsverandering op gang komt. In dit bestuursverslag leest u op verschillende plaatsen de

inzet van deze onderzoeksteams. Met de ervaringen van 2 jaar op deze manier werken, zien we dat deze werkwijze een positief effect heeft en betrokkenheid van medewerkers uit het primair proces geeft.

Aantal leerlingen in 2023 en ontwikkeling toekomst

Op de officiële teldatum 1 februari 2023 bezochten 2.946 leerlingen de Chronoscholen (exclusief de Wiekslag). Onderstaand schema laat het aantal leerlingen en een ontwikkeling per school zien. Dit zijn de prognoses van de directeurs. Deze zijn de laatste jaren redelijk betrouwbaar gebleken. In onderstaand overzicht is ook te zien dat de teldatum is verlegd van 1 oktober naar 1 februari. Het beeld dat we hieruit afleiden is dat we tot en met 2027 op Chrono-niveau redelijk stabiel blijven.

scholen	werkelijk					prognose		
	1-10-2020	1-10-2021	1-2-2022	1-2-2023	1-2-2024	1-2-2025	1-2-2026	1-2-2027
De Oase	138	145	153	138	144	150	156	152
De Akker	218	213	217	215	215	206	207	202
CNS Balkbrug	133	137	140	126	120	129	128	129
De Spreng-El	67	59	61	61	52	50	47	44
De Wiekslag				96	106	108	98	98
Koningsberger	190	196	208	209	208	207	203	210
Rheezerveen	46	49	51	51	51	57	58	58
De Bron	191	197	200	189	180	170	174	174
De Vlinder	205	207	215	220	222	224	221	221
De Elzenhof	223	206	218	216	193	202	191	191
De Marsweijde	443	471	488	498	516	495	493	494
De Ark	245	238	246	221	206	200	200	195
De Groen	165	176	178	172	169	165	158	158
De Regenboog	244	247	259	264	250	259	253	248
Bloemenhof	325	329	351	366	364	372	360	366
totaal	2.833	2.870	2.985	3.042	2.996	2.994	2.947	2.940

Toelating en toegankelijkheid

Voor het toelaten van nieuwe leerlingen zijn regels opgesteld die in elke schoolgids zijn opgenomen. Ons uitgangspunt is dat elke school openstaat voor leerlingen van wie de ouder(s) / verzorger(s) de grondslag van de school respecteren. In alle gevallen waarin de toelating wordt geweigerd of waarin verwijdering van een leerling wordt overwogen, zijn procedures van toepassing die in een beleidsdocument zijn vastgelegd.

A2 Leiderschap en management

Ontwikkeling van het leiderschap

Elke donderdag komt het overleg der directeuren bijeen. 's Morgens komen er veelal organisatorische zaken aan bod, 's middags veelal intervisie en/of studieactiviteiten. Daarnaast is het gehele collectief in 2023 geschoold in onderwijskundige leiderschap. Het directieoverleg staat onder leiding staat van twee directeuren uit het MT.' Samen met de directeuren van Welluswijs is er een tweedaagse georganiseerd die in het teken stond van de ontwikkeling van onze kindcentra.

De ontwikkeling van het leiderschap van de individuele directeur wordt door de bestuurder nauwgezet gevolgd. Dit gebeurt in 3-wekelijkse gesprekken bij de nieuwkomers tot 4-jaarlijkse overleg momenten met de wat langer zittende directeuren. Een jaargesprek maakt voor iedereen onderdeel uit van de jaarcyclus. Van alle gesprekken wordt een logboek bijgehouden, van de jaargesprekken wordt een formeel verslag gemaakt, wat ondertekend wordt opgeslagen in het dossier van de betreffende kindcentrum directeur.

Vacatures directies

Op kindcentrum De Regenboog, KC De Bloemenhof, KC De Spreng-el en KC De Bron zijn nieuwe directeuren aangesteld. Op De Regenboog betrof dit een directeur a.i. De wervingsprocedure voor vervanging is in 2023 gestart.

Marappgesprekken (managementrapportage gesprekken)

In 2023 is er op elke locatie tweemaal een managementgesprek gevoerd. Daarnaast hebben de besturen de locaties bezocht in het kader van de presentaties over de zgn. Kindcentrumplannen. Over de opbrengsten van de school en de ontwikkeling van de school en een gesprek over de personele inrichting. Deze zgn. verantwoordingsgesprekken hebben geleid tot bestuurs-rapportages die input leveren voor de kracht van de koers.

Jaargesprekken

Alle directeuren en stafleden hebben in 2023 een jaargesprek gevoerd met de bestuurder. De getekende verslagen hiervan zijn gedocumenteerd.

A3 Personeel & Professionalisering

A3.1 Doelen en resultaten in 2023

Voor het personeelsbeleid van Chrono zijn in het Koersplan 2022-2026 de volgende beleidsvoornemens opgenomen:

6.3 a. Voor heel Chrono krijgt het personeelsbeleid voor alle medewerkers een update. Deze update voorziet in een duidelijke visie en uitwerking op alle domeinen van modern HR&PO beleid: werkgeluk, vitaliteitsbeleid, duurzame inzetbaarheid, verwachtingenmanagement (in te behalen resultaten) voor medewerkers, eigenaarschap zijn van je eigen ontwikkeling en de uitwerking van een leven lang leren en modern klachtrecht krijgen daarin een plaats. De rol van OBt en onze eigen mensen wordt hierin tegen het licht gehouden. E.e.a. gaat onderdeel uitmaken van het nieuwe model van dienstverlening.	
---	--

Personeelsbeleid:

In 2023 hebben we het project Strategische personeelsplanning (SPP) voor Chrono uitgevoerd. De SPP is het startpunt van de update van het personeelsbeleid van Chrono.

Het project SPP is in samenwerking met ObT en het Vervangingsfonds/ uitgevoerd. Er is een projectgroep gevormd met mensen van Chrono (2 directeuren, 2 IB-ers en de P&O-er) en een P&O-er van het OBt en een adviseur van het Vervangingsfonds/ Participatiefonds. De SPP moest antwoord geven op de vraag: Welke mensen zijn er straks nodig, wie zijn er dan beschikbaar en hoe worden de mogelijke gaten opgelost?

De projectgroep heeft de antwoorden op deze vragen verzameld en geanalyseerd. Om tot slot een actieplan op te stellen waarbij alle aandachtspunten geprioriteerd zijn. Hiermee gaat de werkgroep sHRM in 2024 aan de slag.

Model van dienstverlening

Dit onderzoek geeft antwoord op de vraag 'Wat is een passend model van dienstverlening voor Chrono?'. Het onderzoeksteam heeft in november hun rapport gepresenteerd. Het kwantitatief onderzoek heeft zich ten eerste gericht op de audit van het bestuurscentrum. Vervolgens zijn de medewerkers geïnterviewd, die servicegerichte werkzaamheden verrichten. Good practices zijn opgehaald bij een drietal besturen. Tegenspraak is georganiseerd door de inrichting van een stuurgroep, het voeren van een sparringgesprek met de Raad van Toezicht en het houden van presentaties over de voortgang aan alle betrokkenen van het onderzoek. De verwerking van de data is overzichtelijk georganiseerd in matrices, waardoor dwarsverbanden worden gelegd en vergelijkingen kunnen worden getrokken. De verzamelde data hebben geleid tot een heldere visie op een passend model van dienstverlening.

De transitie naar dit voorgestelde model van samenwerking verlangt een omslag in cultuur, in denken en werkwijze en in onderlinge communicatie en samenwerking. Dat vraagt om een krachtige leidinggevende van het stafbureau, die tevens de samenwerking met Welluswijs vorm kan geven.

Het is van belang om met de aanbevelingen een eenduidige besturingsfilosofie te formuleren, waarin de kernwaarden van de organisatie verankerd zijn. Op basis van deze besturingsfilosofie dient het managementstatuut herzien te worden.

Facilitering in tijd, geld en aandacht is een belangrijke succesfactor voor het slagen van deze organisatieverandering.

6.3 b. Er komt nog meer aandacht voor de kern van het vak in elke functie. Vakbekwaam werken als ondersteuner of aan de ontwikkeling van de resultaten van onze kinderen staat daarin centraal. Slim organiseren, standaardiseren en automatisering van processen krijgt hierin zeker een plek.	
---	--

Half december is met de directeuren besproken dat ze begin 2024 de gesprekkencyclus weer conform het beleidsplan op gaan pakken en vastleggen in MijnSchoolteam. Deze tool faciliteert zowel leidinggevende als medewerkers bij het voorbereiden, voeren en vastleggen van het goede gesprek.

In 2024 wordt, conform het actieplan dat uit de SPP is gekomen, als eerste de gesprekkencyclus geüpdatet. Later in het jaar volgen nog de ondersteunende trainingen voor leidinggevende inzake gespreksvoering.

6.3 c. Elke locatie wordt is voor de kerst van 2022 geauditeerd. De uitkomsten zijn in 20232 o.a. gebruikt de ambitie en/of ontwikkelopdracht van de locatie te duiden. Tevens helpt de uitkomst om het lerend vermogen van elkaar te gebruiken en om eventuele scholingsbehoefte in te regelen.	
--	--

De volgende audit is in 2024.

6.3 d. Anders organiseren van inzet van medewerkers wordt onderzocht. Zowel vanuit de invalshoek nog krachtiger leren en ontwikkelen voor en door kinderen en medewerkers	
---	--

Het onderzoek is nog niet start. Er is in 2023 wel gestart met een verkenning over hoe om te gaan met een verwacht tekort aan medewerkers en het anders organiseren. Dit traject wordt in 2024 vervolgd.

6.3 e. De Chronoacademie is een (nog) belangrijker instrument geworden in de professionele ontwikkeling van onze medewerkers. Kennisdeling en samen leren staan ook hier centraal.	
--	--

Naar aanleiding van de uitkomsten van de audits is er gestart met de scholing van de directeuren en IB-ers Dit traject wordt in 2024 vervolgd met de scholing van het onderwijzend personeel. Als laatste zal de inrichting van de Chronoacademie plaatsvinden.

6.3 f. In de komende periode gaan twee onderzoeksteams (a+b+d) en (c) aan de slag met deze onderwerpen.	
---	--

Het onderzoeksteam Model van Dienstverlening heeft haar rapport eind 2023 gepresenteerd. Het team is daarna ontbonden.

De werkgroep SPP heeft haar rapport ook gepresenteerd en is verder gegaan als werkgroep sHRM.

Kerngegevens

Dit hoofdstuk beschrijft verder de ontwikkelingen binnen Chrono op het personele vlak, zoals bijvoorbeeld de personeelsplanning, het ziekteverzuim, het sturen op competenties, etc.

We vermelden eerst enkele kerngegevens van Chrono.

Kerngegevens	Per 1-10-2020	Per 1-10-2021	Per 1-2-2022	Per 1-2-2023*
Aantal leerlingen	2.833	2.870	2.985	3.042
Aantal personeelsleden	338	349	331	341
Verhouding man/vrouw	12% - 88%	12% - 88%	13% - 87%	13% - 87%
GGL (Gemiddeld gewogen leeftijd) op bestuursniveau	40,82	40,58	n.v.t.	n.v.t.

*inclusief De Wiekslag

A3.2 Verantwoording maatschappelijke thema's

Strategisch Personeelsbeleid

Met de totstandkoming van het nieuwe koersplan van Chrono werd ook het startschot gegeven voor de ontwikkeling van het Strategisch Personeelsbeleid van Chrono. Strategisch HR-beleid is volgens Lieskamp en Vink (2015) gericht op het bereiken van de onderwijskundige doelen van de schoolorganisatie op de lange termijn waarbij een relatie is gelegd met de beschikbare (on)mogelijkheden en talenten van de medewerkers.

Strategisch Human Resource Management (SHRM) is voor Chrono een doorontwikkeling van het personeelsbeleid dat al binnen Chrono gevoerd wordt. De gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het onderwijs aan onze kinderen en de ontwikkeling van medewerkers staat centraal binnen Strategisch HRM.

De kwaliteit van het personeel is van groot belang voor de kwaliteit van het onderwijs. Binnen het strategisch beleidsplan is het HRM-beleid daarom ook een belangrijk thema. Chrono wil met haar personeelsbeleid een belangrijke bijdrage leveren aan de onderwijskundige visie en opgaven waar de organisatie voor staat.

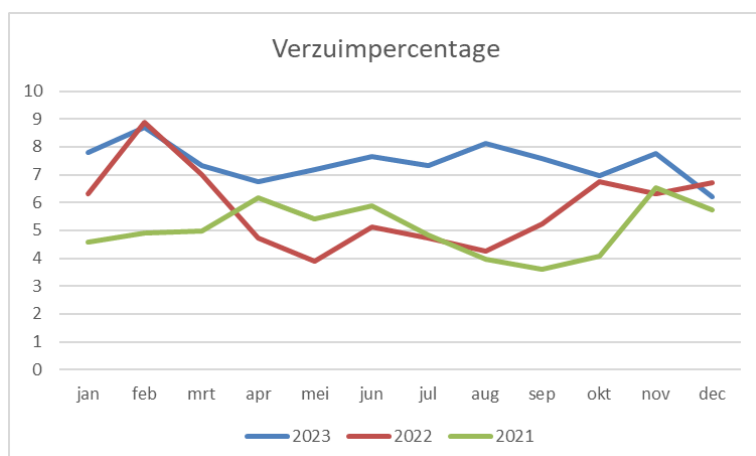
In het najaar van 2022 is er een plan van aanpak gemaakt om de komende jaren in fasen het Strategisch Personeelsbeleid vorm te geven.

Fase	Actie
1.	Strategische koppeling van HR-beleid met de organisatiedoelen
2.	Verschillende onderdelen van HR-beleid dienen op elkaar afgestemd te worden.
3.	Gedifferentieerd HR-beleid tussen groepen medewerkers.
4.	Implementatie
5.	Presenteren

Na goedkeuring van het plan is er gestart met het maken van de Strategische PersoneelsPlanning (SPP) voor Chrono. Dit plan was in het najaar van 2023 klaar en gepresenteerd. Om vervolgens naar fase 2 over te gaan. Zo zal uiterlijk in juli 2026 het volledige SHRM met een actueel personeelsbeleid geïmplementeerd en gepresenteerd zijn. In dit beleid zal ook monitoring een belangrijke rol krijgen en evaluatie van het gevoerde beleid vastgelegd worden.

Ziekteverzuimpercentage

	2021	2022	2023
1 ^e periode	5,16	6,73	7,65
2 ^e periode	5,02	4,50	7,56
3 ^e periode	4,99	6,25	7,13
totaal	5,06	5,82	7,44

De doelstelling van Chrono om een verzuimpercentage onder de 5,0% te realiseren is in 2023 niet behaald. Sterker: het verzuimpercentage is ten opzichte van 2022 met 1,62 procentpunt toegenomen (van 5,82% in 2022 naar 7,44% in 2023).

De coronapandemie heeft duidelijk invloed gehad op het ziekteverzuim. Dit is terug te zien in de forse stijging het percentage langdurig verzuim. Het percentage langdurig verzuim van het totale ziekteverzuim is in 2023 substantieel toegenomen, van 66% in 2022 naar 78% in 2023, waarvan de grootste stijging in het verzuim met een verzuimduur van langer dan een half jaar heeft plaatsgevonden, van 2,92% ziekte in 2022 naar 4,11% in 2023. Deze stijgingen zijn in lijn met de landelijke trend en met de ontwikkelingen in de onderwijssector.

Bestuursplan 2023

Het (meerjaren)bestuursformatieplan is vanaf 2023 opgenomen in het *Bestuursplan*. In dit plan is ook de begroting en het meerjarenperspectief opgenomen. Zo is een totaalbeeld voor het komende jaar en de jaren daarna geschetst.

De personele ontwikkeling binnen Chrono is een bijzondere. Chrono verwacht de komende jaren minder leerlingen. Hierdoor daalt de bekostiging. Door de extra middelen voor werkdrukverlaging en NPO, extra inzet vanuit de directiekwiekvijver en de aanstelling van eigen onderwijsassistenten was het aantal mensen in eigen dienst de afgelopen jaren wel toegenomen. In het bestuursformatieplan, passend bij de begroting van 2023 werd dit uitgelegd. De kern omvat de ingewikkelde situatie dat er meer mensen in dienst zijn dan de personele baten rechtvaardigen. De leerkracht-leerling ratio is daarom bij Chrono erg laag en de ratio personele baten en personele lasten erg hoog.

Regeling bijzondere bekostiging professionalisering en begeleiding starters en schoolleiders

Er is besloten om middelen op bestuursniveau in te zetten, omdat zo meer bereikt kan worden op het gebied van professionalisering en begeleiding van startende leraren en schoolleiders. Zo kan er aangesloten worden bij de behoefte van de medewerkers, ongeacht de school waar ze werken. Professionalisering en begeleiding van ons personeel is vastgelegd in het *Scholingsplan*, beleid *Samen opleiden* en het beleidsplan *Nieuw personeel*. In het beleid *Samen opleiden* is expliciet aandacht voor de begeleiding van leraren in de eerste jaren van het beroep.

De beleidsplannen zijn ter instemming voorgelegd aan de personeelsgeleding van de GMR (P-GMR). De PGMR heeft kunnen instemmen met plannen.

Het gevoerde beleid betreffende de beheersing van uitkeringen na ontslag

Chrono kent geen boventalligheid aan medewerkers. Gezien de tekorten op de arbeidsmarkt, in het bijzonder het lerarentekort, is ontslag veelal de laatste optie. Toch komt het voor dat vervroegd afscheid wordt genomen van medewerkers. Het streven is om dit in goed overleg met betrokkene te doen. De kosten van ontslag onder de cao primair onderwijs komen doorgaans voor 50% voor rekening van het Participatiefonds (Pf). Bij ontslag in verband met ziekte kan dit verhoogd worden naar 90%.

Daarnaast is Chrono wel gehouden bij gedwongen vertrek een transitievergoeding te betalen. De hoogte van deze vergoeding is afhankelijk van de duur van het dienstverband. Onderstaande tabel geeft de uitgaven aan kosten in euro's voor uitkeringen na ontslag weer voor de afgelopen vier jaar.

Verslagjaar	2020	2021	2022	2023
Totale uitkeringslasten	€ -	€ 5.976	€ 5.586	€ 9.096

Op 1 augustus 2022 is de Modernisering Pf officieel ingegaan. Dat betekent dat het nieuwe Reglement Pf van kracht is. Hiermee is het 'van-werk-naar-werk'-traject een bepalende factor geworden of iemand uiteindelijk in de WW belandt. Hierbij kan worden gedacht aan het aanbieden van een loopbaanbegeleidingstraject waarbij een nieuwe werkring buiten het onderwijs wordt gevonden. Het voorkomen van een WW-uitkering is het uitgangspunt.

A4 Cultuur en klimaat

Jaarlijks gesprek met de externe vertrouwenspersonen

In 2023 is er eenmaal gebruik gemaakt van de externe vertrouwenspersoon. De uitkomst is gedeeld met de bestuurder. Er heeft ook een gesprek plaatsgevonden tussen bestuurder en de vertrouwenspersonen naar aanleiding van het jaarverslag. Het is fijn dat we gebruik kunnen maken van twee externe vertrouwenspersonen.

Maatschappelijk verantwoord

Chrono wil maatschappelijk verantwoord ondernemen. Als organisatie zijn we ons continu bewust van het maatschappelijk speelveld waarin wij ons bevinden en de noodzaak om op maatschappelijk verantwoorde wijze het onderwijs binnen de stichting inhoud te geven. Zo wordt er op de scholen veel aandacht geschonken aan sociaal-emotionele vorming en burgerschap, zijn we onderdeel van een samenwerkingsverband en heeft elke school een ouderklankbordgroep. Daarnaast hebben we ook oog voor duurzaamheid op het moment van renovatie of nieuwbouw van één van onze scholen.

Profilering

In het kader van herkenbaarheid van iedere school, de samenwerking met Welluswijs en in de aanloop naar een nieuw kindcentrumplan, zijn alle scholen bewust bezig met hun missie/visie traject.

Om de marktpositie van Chrono nu en in de toekomst te garanderen, is het noodzakelijk scherp te blijven op een goede profilering. Het marktaandeel van Chrono is in de afgelopen drie jaar gestegen van 50 naar 52%. Met de komst van kindcentrum Bruchterveld zal dit verder oplopen na 2023. Het is fijn te merken dat ouders graag hun kinderen naar één van de Chronoscholen sturen.

(Sociale) veiligheid

Op iedere locatie is sprake van een veilig klimaat. Een locatie is veilig als de sociale, psychische en fysieke veiligheid van kinderen niet door handelingen van anderen wordt aangetast. Dat betekent dat er een veilige en positieve sfeer is op de locatie. Het betekent ook dat de locatie optreedt tegen pesten, uitschelden, discriminatie, geweld en andere vormen van ongepast gedrag en deze zoveel mogelijk voorkomt. Iedere locatie heeft een veiligheidsplan opgesteld in Mijnschoolplan (Cees Bos). Belangrijk bij deze module zijn de bijlagen, waar mogelijk zijn deze stichtingsbreed geformuleerd in beleidsplannen en procedures. Een voorbeeld van een stichtingsbreed beleidsdocument is de Klachtenregeling en Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling. Het pestprotocol en het calamiteitenplan zijn voorbeelden van locatie specifieke beleidsdocumenten.

Om de sociale veiligheid te monitoren worden ieder jaar ouders, kinderen (groep 6 t/m 8) en medewerkers bevraagd middels de vragenlijsten VenstersPO/MMK. De resultaten worden stichtingsbreed geanalyseerd en besproken in het directieoverleg. Directeuren bespreken de resultaten met de medezeggenschapsraad en het team. Naar aanleiding van de analyse worden actie- en verbeterpunten opgesteld. Deze worden verwerkt in de jaarplannen van de locatie.

Internationalisering

Chrono heeft geen uitgebreid programma op het gebied van internationalisering. Wel zijn er twee docenten die een aanbod creëren voor kinderen van asielzoekers op de diverse scholen en daarbij uiteraard ook NT2 geven. Ook heeft Chrono een school met kinderen uit allerlei culturen. De school biedt deze kinderen een programma waarbij de ouders actief betrokken worden. Op deze school is de ontwikkeling gaande dat het team zich specialiseert in onderwijs aan anderstaligen. Een aantal scholen in Hardenberg doet ook mee aan een project van de gemeente om de ouders van anderstaligen actief te betrekken bij de samenleving; hierbij worden ook vrijwilligers ingezet.

A5 Middelen en voorzieningen

Om de financiële verantwoordelijkheid te kunnen nemen, is een gezonde financiële situatie evenals een goed werkende Planning & Control - cyclus van groot belang.

5.1 Begroting en beleid

Meerjarenbegroting

Binnen Chrono wordt gewerkt met een meerjarenbegroting voor 4 jaren en met investeringsbegrotingen voor 10 tot 15 jaren. De totale begroting van Chrono wordt gevormd door de begrotingen van de 14 scholen, de begroting van het bestuurscentrum, de bovenschoolse begroting, de huisvestingsbegroting en de personele begroting. De schooldirectie is verantwoordelijk voor de “eigen” schoolbegroting. In de toelichting bij de meerjarenbegroting van Chrono en de scholen is steeds een toelichting gegeven over de wijze waarop (nieuw) beleid is vertaald in geld. Vervolgens zijn de begrotingen besproken in het College van Bestuur, het directeurenoverleg, de gemeenschappelijke medezeggenschapsraad en de Raad van Toezicht.

Na vaststelling van de begroting legt het College van Bestuur drie keer per jaar verantwoording af over de financiële stand van zaken. Voor de aanlevering van de financiële informatie werd in 2023 gebruikt gemaakt van ObTopics welke door het administratiekantoor ObT up-to-date werd gehouden. In de begroting 2023-2027 is het meerjarenbestuursformatieplan verweven.

Treasury- en financieringsbeleid

De uitgangspunten van het voorschrift Beleggen, Belenen en derivaten zijn vertaald in het Treasurybeleid van Chrono en zijn een afgeleide van de regelgeving van het ministerie. Chrono had in 2023 (net zoals in 2022) geen beleggingen, derivaten en leningen. De liquide middelen waren in 2023 geparkeerd op spaarrekeningen en rekening couranten, waarbij er sprake was van een marktconform rentetarif. Tevens zijn er (wederom) gesprekken gevoerd over risicospreiding en rendement. T.a.v. risicospreiding en rating is besloten alle liquide middelen bij de Rabobank te laten. Er is in april 2023 ook gekeken naar meer rendement maar gezien de marktomstandigheden en het beleid was dit toen niet haalbaar voor Chrono. De situatie is gaandeweg 2023 veranderd. De Rabobank komt in 2024 met een voorstel voor meer rendement.

Centrale inkoop om kostenbesparingen te realiseren

Binnen Chrono wordt gesproken over mantelcontracten/centrale inkoop. Dit om kosten te besparen zonder aan kwaliteit en faciliteiten te hoeven inleveren, zodat er zoveel mogelijk geld overblijft voor het primaire proces. Daarnaast dringt het de administratieve lasten op de scholen terug en bevordert het het goed doorlopen van het inkoopproces volgens de aanbestedingsrichtlijnen. De focus ligt tot nu toe op zaken die het onderwijsproces niet direct raken.

Voor een aantal zaken is dit inmiddels gerealiseerd, bijvoorbeeld multifunctionals, veiligheidsissues, nutsvoorzieningen, hardware, schoonmaak voor 5 scholen, leerling-administratiepakket, verzekeringen, onderhoud en administratiekantoor.

Er zijn nog wel diverse losse contracten met partijen als het gaat om onderhoud (CV, brandmeldinstallatie). Deze contracten gaan de Europese aanbestedingsgrens niet te boven. Het is de bedoeling om ook deze contracten op termijn in een mantelcontract om te zetten.

Investeringsbeleid

Elke school heeft een eigen investeringsbegroting voor ICT, meubilair, touchscreens en methoden voor minimaal 15 jaar. Investerings worden begroot in het jaar dat de school verwacht dat deze nodig zijn. Met het bespreken van de begrotingen wordt gekeken of het qua exploitatie ook verantwoord is deze investeringen te doen. Als de investeringen worden gedaan zijn de schooldirecteuren bevoegd de nota's te tekenen voor akkoord tot het bedrag dat opgenomen is in de investeringsbegroting. Boven de € 5.000,- wordt de factuur ook bovenschools geaccordeerd.

In 2023 zijn er binnen Chrono wederom ICT vernieuwingen doorgevoerd. Er zijn voornamelijk tablets en Chromebooks aangeschaft. In totaal zijn de investeringen in ICT in 2023 € 162.000,- geweest. De begroting was € 220.000,-. Gaandeweg het jaar is besloten om vervanging nog een jaar uit te stellen omdat dit technisch mogelijk was.

De investeringsbegroting OLP (onderwijsleerpakket en touchscreens) geeft precies aan welke methode en welk digibord in welk jaar vervangen gaat worden (2023: € 195.000,-). Deze investeringsbegroting is over het algemeen een uitvloeisel van het schoolplan van de school. In vervanging van methoden en borden is in 2023 door alle scholen gezamenlijk € 37.000,- geïnvesteerd. Dit is behoorlijk minder dan begroot. Dit betreft voornamelijk de scholen waarbij er een wisseling is geweest van directeur en scholen die wachten op een renovatie (in geval van digiborden).

Binnen Chrono wordt er regelmatig meubilair aangeschaft (zitmeubilair voor leerlingen en personeelsleden, meubilair voor de personeelskamer en kasten). In 2023 is er voor € 64.000,- aangeschaft terwijl de begroting € 133.000,- was. Dit betreft voornamelijk de scholen die wachten op een renovatie.

Investeringsbedrag	ICT	OLP	Meubilair	Totaal
2013	178.873	167.660	40.260	386.793
2014	148.788	90.761	54.935	294.484
2015	188.312	52.885	208.947	450.144
2016	158.008	85.805	140.665	384.478
2017	122.189	144.470	121.591	388.251
2018	129.537	107.893	96.168	333.597
2019	355.201	160.373	119.225	634.798
2020	138.450	238.770	176.390	553.610
2021	124.010	159.800	31.670	315.480
2022	123.554	91.051	165.263	379.868
2023	161.980	36.940	63.810	262.730

5.2 Voorzieningen voor het personeel

Chrono heeft 4 voorzieningen voor het personeel.

Voorziening jubilea: Deze voorziening is getroffen om de kosten te bestrijden voor de jubileumgratificatie waar personeelsleden van Chrono recht op hebben als deze 25 of 40 jaren in het onderwijs werkzaam zijn. Volgens een gemaakte berekening blijkt dat er eind 2023 € 187.795,- in de voorziening jubilea dient te zitten.

Voorziening duurzame inzetbaarheid: In de cao zijn er afspraken gemaakt t.a.v. duurzame inzetbaarheid van personeel. Er is bepaald dat alle schoolbesturen hiervoor een voorziening moeten creëren als er personeelsleden zijn die uren gespaard hebben. Na een inventarisatie blijkt er eind 2023 een voorziening nodig te zijn ter hoogte van € 211.020,-.

Voorziening langdurig zieken: In 2022 is er een voorziening langdurig zieken gevormd. Eind 2023 zat er € 341.380,- in deze voorziening.

Voorziening uitkeringskosten werkloosheid: In 2022 is deze voorziening gecreëerd als gevolg van wijzigingen bij het Participatiefonds per augustus 2022. Eind 2023 zat er € 59.550,- in de voorziening.

De totale hoogte van deze 4 voorzieningen zijn eind 2023 vergelijkbaar met de hoogte van eind 2022.

5.3 Analyse financieel resultaat 2023

Hieronder volgt de analyse van het financieel resultaat. De huidige financiële situatie leert dat er sprake is van een gezonde financiële basis. 2023 is afgesloten met een voordelig exploitatieresultaat.

Samenvatting exploitatieresultaat (in euro's)						
	<u>Realisatie</u> <u>2019</u>	<u>realisatie</u> <u>2020</u>	<u>Realisatie</u> <u>2021</u>	<u>Realisatie</u> <u>2022</u>	<u>Begroting</u> <u>2023</u>	<u>Realisatie</u> <u>2023</u>
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	18.293.848	18.827.050	20.709.920	22.522.620	22.617.760	24.253.550
3.2 Overige overheidsbijdragen	98.702	98.880	135.980	345.660	121.430	274.320
3.5 Overige baten	349.213	703.300	977.230	634.020	362.310	686.880
Totaal BATEN	18.741.762	19.629.230	21.823.130	23.502.300	23.101.500	25.214.750
4.1 Personele lasten	15.529.727	17.026.480	17.513.330	19.802.160	19.226.240	20.285.320
4.2 Afschrijvingen	371.272	414.740	453.690	432.360	429.330	432.610
4.3 Huisvestingslasten	1.467.380	1.433.740	1.523.050	1.496.400	1.887.360	2.178.700
4.4 Overige lasten en leermiddelen	1.272.982	1.290.730	1.439.240	1.582.040	1.488.490	1.875.800
Totaal LASTEN	18.641.361	20.165.690	20.929.310	23.312.960	23.031.420	24.772.430
Saldo BATEN en LASTEN	100.402	-536.460	893.820	189.340	70.080	442.320
5.1 Financiële baten	500	500	0	0	14.850	78.600
5.2 Financiële lasten	1.000	2.540	17.290	28.460	1.540	10.780
Saldo FIN. BATEN en LASTEN	-1.404	-2.040	-17.290	-28.460	13.310	67.820
EXPLOITATIESALDO	98.998	-538.500	876.530	160.880	83.390	510.140

Voor het jaar 2023 hadden we een positief resultaat begroot van € 83.000,-. Het werkelijke resultaat van 2023 is € 510.000,- positief en wijkt daarmee af van de jaarbegroting. Hieronder zijn de belangrijkste afwijkingen ten opzichte van de jaarbegroting 2023 weergegeven. De afwijkingen boven de € 25.000,- zijn uitgelegd.

1	Voordeel rijksinkomsten	€ 1.635.790
2	Voordeel gemeentelijke bijdrage	€ 152.890
3	Voordeel overige baten	€ 324.570
4	Nadeel personele lasten	€ 1.059.080
5	Nadeel afschrijvingen	€ 3.280
6	Nadeel huisvestingslasten	€ 291.340
7	Nadeel overige lasten	€ 387.310
8	Voordeel financiële baten en lasten	€ 54.510
	Totaal voordeel t.o.v. de begroting	€ 426.750

Ad1 Voordeel rijksinkomsten (3.1)

- De personele en materiële bekostiging is geïndexeerd. Totaal € 1.001.000,-. De indexatie betrof CAO-aanpassingen en gelijkstelling van de loonschalen PO-VO.
- Ook zijn er diverse subsidies ontvangen die niet begroot waren, bijvoorbeeld voor onderwijs aan asielzoekerskinderen, lerarenbeurzen, basisvaardigheden en Impuls bewegingsonderwijs. Dit is een totaal van € 163.000,-.
- In 2023 heeft Chrono meer geld gekregen van het samenwerkingsverband, ook als gevolg van indexaties. Dit betrof ook nog een bedrag aangaande kalenderjaar 2022. Totaal € 471.000,-.

Ad2 Voordeel gemeentelijke bijdragen (3.2)

- € 37.000,- meer dan begroot voor cultuur voor 4 scholen in Dedemsvaart / Balkbrug
- € 21.000,- meer voor de MarsWeijde dan begroot in verband met groei van het aantal leerlingen.
- € 95.000,- subsidie Eerlijke Kansen. Deze was in zijn geheel niet begroot omdat niet duidelijk was of dit nogmaals zou komen.

Ad3 Voordeel overige baten (3.5)

Dit voordeel van € 325.000,- wordt veroorzaakt door:

- € 60.000,- meer huurinkomsten dan begroot als van gevolg van meer verhuur aan Welluswijs door meer kindcentra.
- € 214.000,- meer inkomsten aangaande detachering door een verhoging van de salariskosten en door meer kindcentrum-directeuren.
- € 50.000 meer overige baten, bestaande uit giften vanuit de Stichting Vrienden van Chrono-scholen voor groene speelpleinen, speeltoestellen en meubilair. Ook zijn er subsidies Gezonde School, Muziek en Aanpak Personeelstekort ontvangen.

Ad4 Nadeel personele lasten (4.1)

Dit nadeel van € 1.060.000,- wordt veroorzaakt door:

- Salarisgelijkstelling PO en VO en cao-ontwikkelingen per juli 2023. Hier is een bedrag van € 1.100.000,- mee gemoeid. Wanneer we dit naast het gemiddeld aantal fte's over geheel 2023 leggen dan is er 229,2 fte begroot en is er 229,4 fte ingezet.
- Meer loonkosten dan begroot als gevolg van het inhuren van een interim directeur op de Regenboog € 35.000,-.
- Meer salariskosten voor LIO-ers € 52.000,-.
- Minder kosten dan begroot op onder andere scholing en inhuur SportService voor ongeveer € 127.000,-.

Ad6 Nadeel huisvestingslasten (4.3)

- € 37.000,- meer aan dagelijks onderhoud dan begroot door buitensporige prijsstijgingen bij installateurs, door meer onderhoud en herstel aan brandmeldinstallaties, door veel rioleringsproblemen als gevolg van stortbuizen en

door meer onderhoud aan binnenklimaatinstallaties dan begroot (2 keer per jaar terwijl 1 keer per jaar begroot was).

- € 367.000,- meer dotaties naar de voorziening onderhoud dan begroot naar aanleiding van nieuwe meerjarenonderhoudsplannen van diverse locaties.
- € 68.000,- minder kwijt is geweest aan gas en elektra dan begroot omdat de leverancier DVEP de voorschotten te hoog had ingeschat.
- € 45.000,- minder dan begroot voor de inhuur van projectleiders huisvesting doordat renovaties nog niet gestart zijn.

Ad7 Nadeel overige lasten (4.4)

Dit wordt veroorzaakt door:

- € 72.000,- voor de extra inzet van een kwaliteitsadviseur van Noorderwerkt.
- € 185.000,- voor kwaliteitsimpulsen (vervolgtraject Onderwijskundig Leiderschap) en scholing voor kwaliteitscoördinatoren.
- € 138.000,- uitgaven in het kader van duurzaamheid en binnenklimaat (zie ook 5.7 Bijzondere bekostiging)
- Forse prijsstijgingen in 2023 van de leermiddelen van 5%, € 30.000,-.
- Onderschrijding op NPO uitgaven voor materialen € 38.000,-.

Balans: Vordering op OCW

Per 1 januari 2023 is de bekostiging van het primair onderwijs na wetswijziging vereenvoudigd. Daarmee is de bekostigingssystematiek gewijzigd. Bij de overgang van de oude naar de nieuwe bekostigingssystematiek zijn schoolbesturen door de regelgeving en besluitvorming van de minister met een groot materieel probleem geconfronteerd. Waar de schoolbesturen in een (school)jaar normaal gesproken 100% aan bekostiging ontvangen, is dat in de overgang naar de nieuwe bekostigingssystematiek circa 93% voor het schooljaar 22/23. Schoolbesturen in de PO-sector werden daardoor in de periode augustus tot en met december 2022 door de minister met circa 7% gekort op hun bekostiging. Dit komt voor ons schoolbestuur neer op € 817.000,-. Dit bedrag is dus niet als vordering op de balans per 31 december 2022 opgenomen.

De minister stelt zich op het standpunt dat dit materieel grote probleem voor het schoolbestuur slechts “een boekhoud-technische correctie is aangezien de totale bekostiging van het Rijk naar scholen niet wijzigt door de vereenvoudiging”. De overgang van een oude naar een nieuwe bekostigingssystematiek is echter niet louter een papieren exercitie; de keuzes die daarbij worden gemaakt hebben werkelijk een negatief effect op het onderwijsproces. De keuze van de minister om de schoolbesturen in 2022 fors minder bekostiging toe te kennen heeft reële consequenties aangezien het weerstandsvermogen van Chrono hierdoor flink daalt. Chrono zag zich dan ook genoodzaakt om kostenbesparingen door te voeren; met name op het personele vlak in het kader van groepsbezetting.

Vandaar dat ons schoolbestuur samen met circa 230 schoolbesturen, juridisch begeleid door advocatenkantoor Stibbe en gecoördineerd vanuit de PO-Raad, gezamenlijk bezwaar hebben gemaakt tegen de beschikkingen voor de laatste vijf maanden van 2022. Dit bezwaar is op 30 november 2022 door de minister ongegrond verklaard. De financiële belangen en de relevante juridische vragen n.a.v. de beslissing op bezwaar van de minister zijn het volgens ons waard om de kwestie aan een onafhankelijke partij, zijnde de bestuursrechter, voor te leggen. Daarom heeft Chrono besloten om aangehaakt te blijven bij deze casus in samenwerking met de PO-raad. Op het moment van dit schrijven loopt deze beroepsprocedure nog en is niet bekend wanneer hierin uitspraak volgt.

5.4 Financiële kengetallen

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste financiële kengetallen weergegeven. Elk kengetal voldoet aan de minimumnorm, die door het ministerie daaraan is gesteld.

Financiële kengetallen	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Norm
Balans vermogensbeheer												
Weerstandsvermogen in %	24	23	20	21	20	21	19	15	19	18	20	Min. 5%
Solvabiliteit 1 in %	72	74	69	66	62	58	57	54	57	55	50	Min. 30%
Exploitatie / budgetbeheer												
Rentabiliteit in %	6	-2	-1	2	-1	2	1	-3	4	1	2	0 tot 3%
Liquiditeit	3,2	3,6	3,8	3,8	4,4	4,3	4,7	3,6	3,8	4,0	3,7	min. 2

Weerstandsvermogen

Als buffer voor onvoorziene risico's is een weerstandvermogen opgebouwd. Bij de berekening van dit kengetal is het totale eigen vermogen minus de materiële vaste activa, afgezet tegen de totale rijksbijdragen. Dit geeft een goed beeld van de financiële veerkracht. Deze is voor Chrono voor 2023 20% en is dus hoger dan 2022. Een waarde van lager dan 5 is een signaleringswaarde voor de inspectie.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding aan tussen het "eigen vermogen" en het totale vermogen. Het geeft aan in hoeverre Chrono in staat is om te voldoen aan de totale schulden. De waarde van dit kengetal is 50%. Dit is hoger dan het minimum van 50%. Waardes van onder de 30 zijn signaleringsgrenzen voor de inspectie.

Rentabiliteit

De rentabiliteit wordt bepaald door het "resultaat uit gewone bedrijfsvoering" te delen door het totaal aan baten. In non-profit organisaties wordt de rentabiliteit ook wel het begrotingsoverschot genoemd (of het begrotingstekort bij een negatief exploitatieresultaat). De norm is vastgesteld op 0%. De rentabiliteit in 2023 bedroeg 2 %. Als de rentabiliteit 3 jaar op een rij negatief is, is dit een signaleringsgrens voor de inspectie.

Liquiditeit

Liquiditeit geeft aan in hoeverre Chrono op korte termijn aan haar verplichtingen, zoals kortlopende schulden, salarissen en investeringen, kan voldoen. De liquiditeit over 2023 bedraagt 3,7. Dit is ruim meer dan het vastgestelde minimum van 2. Als deze onder de 0,75 komt dan is dit een signaal voor de inspectie.

Vermogen

In onderstaande tabel is het eigen vermogen en het bovenmatig vermogen weergegeven.

Vermogen in euro's	2020	2021	2022	2023
Publiek eigen vermogen	5.249.850	6.126.380	6.287.260	6.797.400
Signaleringswaarde	3.357.900	3.329.360	3.360.830	3.280.500
Bovenmatig eigen vermogen	1.891.950	2.797.020	2.926.430	3.516.900

Hierboven is te zien dat Chrono bovenmatig eigen vermogen heeft.

5.5 Continuïteitsparagraaf / Meerjarenperspectief

Hieronder is het meerjarenperspectief opgenomen zoals dit in december 2023 is opgesteld en vastgesteld. In dit meerjarenperspectief is er:

- uitvoering gegeven aan het bestaande beleid en het Koersplan 2022-2026
- ingezet op het terugdringen van de formatie, maar tegelijkertijd ook rekening gehouden met het tekort aan leerkrachten
- rekening gehouden met de premies van begin december 2023
- rekening gehouden met indexatie zoals door de PO-Raad is aangegeven.

Begroting 2024 en meerjarenperspectief					
	Resultaat	Begroting	Begroting	Begroting	Begroting
	2023	2024	2025	2026	2027
Aantal leerlingen teldatum	2.985	3.042	2.993	2.990	2.950
3.1 (Rijks)bijdragen OCW	24.253.550	24.028.045	23.775.211	23.493.830	23.319.896
3.2 Overige overheidsbijdragen	274.320	103.256	103.173	102.073	102.073
3.5 Overige baten	686.880	524.154	508.515	512.510	516.555
Totaal BATEN	25.214.750	24.655.455	24.386.899	24.108.413	23.938.523
4.1 Personele lasten	20.285.320	20.848.504	20.629.145	20.315.406	20.116.963
4.2 Afschrijvingen	432.610	441.952	406.413	437.456	448.031
4.3 Huisvestingslasten	2.178.700	2.156.044	2.125.220	2.144.850	2.164.776
4.4 Overige lasten en leermiddelen	1.875.800	1.624.751	1.554.780	1.540.884	1.543.455
Totaal LASTEN	24.772.430	25.071.251	24.715.558	24.438.595	24.273.225
Saldo BATEN en LASTEN	442.320	-415.796	-328.660	-330.182	-334.701
Saldo FIN. BATEN en LASTEN	67.820	117.178	107.319	90.770	76.404
EXPLOITATIESALDO	510.140	-298.618	-221.341	-239.412	-258.298

Hieronder volgt een toelichting per onderdeel. De nummering komt overeen met de nummering in de tabel.

Ad 3.1 Rijkssubsidie

Er is gerekend met de meest recente vastgestelde bedragen voor 2024. Te zien is dat de inkomsten fluctueren met het leerlingenaantal. Voor 2024 en verder is de Wiekslag uiteraard ook meegenomen in de bekostiging.

Sinds 2015 is de PO-raad actief met het in kaart brengen van de verwachte meerjarenbekostiging met indexaties, zodat de schoolbesturen dit kunnen gebruiken bij hun meerjarenperspectief. Voor de jaren 2024 t/m 2027 is meegegaan met de verwachtingen van de PO-raad.

De bekostiging is over de diverse kostenplaatsen verdeeld volgens het allocatiemodel van Chrono. Het allocatiemodel is aan een herijking toe. Vanuit de PO-raad is er een werkgroep actief die diverse allocatiemodellen ontwikkelt. Chrono gaat de uitkomsten hiervan afwachten.

Via het samenwerkingsverband komt er een geldstroom voor lichte en aanvullende zorg aan leerlingen; dit wordt ook tot de rijksinkomsten gerekend. Ook hier is rekening gehouden met een bedrag voor de Wiekslag vanaf 2024.

Zoals bekend zijn de rijksinkomsten per 2023 vereenvoudigd. Diverse geldstromen zijn per

1-1-2023 samengevoegd tot één geldstroom voor personeel, personeelsbeleid, administratie, huisvesting en leermiddelen. De nieuwe bekostiging gaat uit van landelijke gemiddelden qua personele lasten en is voor Chrono nadelig. Voor de jaren 2023 tot en met 2025 wordt de teruggang in bekostiging gecompenseerd door OCW. Voor Chrono is deze compensatie voor 2024 slechts ongeveer € 25.000,- terwijl de teruggang in bekostiging ongeveer € 150.000,- is (bij gelijkblijvende omstandigheden).

Ad 3.2 Overige overheidsbaten

De overige overheidsbaten bestaan uit gelden van de gemeente. Chrono krijgt geld voor beheer en onderhoud van het gymlokaal dat de Oase heeft (€ 17.000,- per jaar). Verder een subsidie voor leerlingenzorg (€ 81.000,- per jaar) en nog wat losse subsidies. Dit is een stabiele inkomstenbron.

Ad 3.5 Overige baten

Dit betreft verhuur van lokalen voor ongeveer € 100.000,- met name aan WellusWijs en het betreft een vergoeding voor uitleen van personeel (tussen de € 300.000,- en € 350.000,- per jaar). Dit zijn vrij stabiele inkomsten de komende jaren.

In 2024 detacheert Chrono personeel bij het AZC, bij SLS de Ravelijn, bij WellusWijs en bij het samenwerkingsverband.

Ad 4.1 Personele lasten

Bij dit onderdeel staan alle personele lasten van geheel Chrono. Dit betreft de werkgeverslasten voor directie, leerkrachten, onderwijsassistenten, administratief personeel, conciërges, bovenschoolse mensen en het personeel op het bestuurscentrum.

Daarnaast betreft het ook scholingskosten, kosten voor ouderschapsverlof, kosten voor duurzame inzetbaarheid en jubilea, kosten voortvloeiend uit coachingstrajecten, kosten voor zorg aan leerlingen en kosten voortvloeiend uit de Lief- en Leed-regeling. Voor vervanging is rekening gehouden met alle mensen van de interne vervangingspool.

Met een aandeel van ongeveer 86% ten opzichte van de rijksbijdragen zijn de personeelslasten veruit de omvangrijkste kostenpost van Chrono. Een groot deel van deze personele kosten liggen, zeker op de korte termijn, vast doordat het grootste deel van het personeel in vaste dienst is. Dit percentage is hoger dan het gemiddelde landelijk. De loonkosten zijn begroot op basis van de bestaande formatie met de daarin verwachte toekomstige mutaties. De personele lasten zijn opgesteld n.a.v. de personele bezetting per eind oktober 2023. Wijziging als gevolg van uitstroom, verlof en ziekte zijn, voor zover bekend, meegenomen. Over 2024 verwachten we een bezetting van 228 fte en € 20.800.000,- aan personele uitgaven. Richting 2027 dalen de verwachte personele uitgaven als gevolg van natuurlijk verloop naar € 20.100.000,- en 211 fte. Zie ook de tabel aan het einde van deze paragraaf.

Voor de periode 2023 t/m 2027 zien we een forse stijging van de personele lasten als gevolg van CAO-ontwikkelingen. De begroting in 2024 bevat ook nog extra personeelslasten die na dat jaar weer wegvallen omdat het NPO budget dan op is. Dit betreft voornamelijk de personele gevolgen van het Nationaal Programma Onderwijs (+7 fte).

Terzijde: In de begroting is een opslag doorgevoerd in de bekostiging ondanks dat deze nog niet bekend is. Dit om er voor te zorgen dat de bekostiging en salarislasteren op hetzelfde loonpeil gebaseerd zijn. Zo niet, dan zou dit geleid hebben tot grote negatieve begrotingsverschillen.

Gezien de *krapte op de arbeidsmarkt* wil Chrono extra personeel aan zich binden. De interne invalpool (A-pool) vormt een flexibele schil rond het vaste reguliere personeel. Bij een teveel aan vast personeel kan boventallig personeel in de invalpool geplaatst worden. Maar ook andersom behoort instroom naar een eigen groep op één van onze scholen tot de

mogelijkheden voor de A-poolers. Voor de komende jaren is het dus zo dat Chrono meer personeel heeft dan nodig is.

Samen met de aanwending van de werkdrukmiddelen leidt het lerarentekort op termijn tot andere verhoudingen in de personeelssamenstelling. Het aandeel onderwijzend personeel wordt hoogstwaarschijnlijk kleiner ten gunste van het aandeel ondersteunend personeel. Deze ontwikkeling is nu in de realisatie nog niet zichtbaar.

Ondanks dat onderwijzend personeel per fte gemiddeld duurder is, zal dit niet leiden tot lagere personeelslasten. Dit komt doordat meer ondersteunend personeel zal worden ingezet (in fte gerekend) dan dat het tekort aan leraren groeit.

We zien een grillig verloop van de *vervangingskosten*. Chrono heeft een A-pool waarin mensen zitten die alle tijdelijke banen invullen. Dan moet je denken aan vervangingen (kortdurend, langdurend, ouderschapsverlof, etc.) en tijdelijke inzet in formatie (instroomgroepen etc.). In 2015 waren de vervangingskosten € 565.000,-, in 2018 was dit € 675.000,-. Voor 2024 wordt dit ingeschat op € 1.200.000,-. De stijging komt dus door extra benoemingen in de A-pool, door hogere werkgeverslasten per medewerker en doordat mensen die een aanstelling hadden t.l.v. het NPO-geld dan terugvloeien in de A-pool.

Ook de *opleidingen en trainingen* staan begroot onder de (overige) personeelslasten. In de meerjarenbegroting is hiervoor vanaf 2024 € 465.000,- per jaar opgenomen (materiële lasten voor opleiding, training en vervangingskosten door de scholen/Chrono). Dit is een hoger bedrag dan de afgelopen jaren als gevolg van extra inzet op professionalisering.

Chrono hanteert als kader voor scholing een norm van 9% van het voormalige BPA budget voor opleidingskosten. Deze norm is al ruimer dan de verplichtingen die de CAO stelt voor individueel opleidingsbudget (€ 500 a € 600 voor onderwijzend en ondersteunend personeel). De CAO stelt daarbij dat 83 uur van werknemers op jaarbasis beschikbaar is voor opleiding en training. Daarnaast zet Chrono bovenschools interne coaches in voor (startende) leerkrachten

Naast scholingstrajecten biedt Chrono trajecten aan voor (potentieel) zieke werknemers. Tevens biedt Chrono loopbaantrajecten aan personeel. Dit is begroot op € 115.000,-.

De veranderingen in de premie als gevolg van de Modernisering van het Participatiefonds zijn doorgerekend. De modernisering gaat gepaard met een eigen risico voor de werkgever voor werkloosheidslasten van voormalig personeel. Hier zullen op termijn ook lagere premies tegenover staan. In de begroting is er vooralsnog van uitgegaan dat het saldo tussen hogere werkloosheidslasten (eigen risico) en de lagere premie resultaat neutraal is (impact van nul euro).

Er is een onderwijsvoorziening voor 10-14 jarigen vanaf augustus 2020 samen met het Vechtdal College. De kosten zijn € 190.000,- per jaar.

Een moeilijk te voorspelling bedrag zijn de kosten voor (vervanging) *ouderschapsverlof*. Op basis van het verleden zien we dat dit niet stabiel is. In 2013 was dit bijvoorbeeld € 65.000,- en voor 2019 zagen we een realisatie van € 150.000,-. Voor 2024 en verder is er jaarlijks € 120.000,- begroot.

Vanuit het Koersplan 2022-2026 zijn de diverse onderzoeksteam ook begroot bij het onderdeel personele lasten.

Hieronder is een tabel weergegeven met alle fte's van Chrono. Onderverdeeld in schoolsoort en bovenschools en in directie, onderwijzend en ondersteunend personeel.

Formatie in fte	Realisatie		Begroting			
Chronoscholen	2022	2023	2024	2025	2026	2027

Basisscholen (totaal)	156,6	155,4	155,6	153,6	152,0	149,8
Directie	10,5	10,5	9,9	10,4	10,4	10,4
Onderwijs ondersteunend personeel	10,1	10,7	10,7	10,8	10,8	10,8
Onderwijzend personeel	136,0	134,2	135,1	132,4	130,8	128,6

SBO (totaal)	19,2	16,9	16,8	16,5	16,5	16,2
Directie	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9
Onderwijs ondersteunend personeel	4,5	2,7	3,0	2,8	2,8	2,8
Onderwijzend personeel	13,8	13,3	12,9	12,8	12,8	12,4

A-pool	9,9	7,3	17,4	19,9	19,9	19,9
Bovenschoolse formatie	26,4	31,8	31,7	25,9	25,2	25,0
NPO	22,8	18,0	7,1			

Totaal	234,9	229,4	228,6	215,9	213,6	210,9
---------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------	--------------

Totaal OP op de scholen	149,8	147,4	147,9	145,2	143,5	141,0
norm A-pool 10% OP	15,0	14,7	14,8	14,5	14,4	14,1
Schoonmaak (eigen dienst)	4,4	4,4	4,1	4,1	4,1	4,1

Ad 4.2 Afschrijvingen

Investerings in ICT, meubilair en onderwijsleerpakket worden geactiveerd en afgeschreven.

De directeurs van de locaties houden rekening met het Koersplan, de Kindcentrum-plannen, de uitkomsten van de audits en de leeropbrengsten bij het plannen van hun investeringen. De afschrijvingslast in de begroting laat zien dat dit stabiliseert. Binnen de investeringsbegrotingen zien we wel prijsstijgingen van de aangeschafte materialen. In 2015 was het ongeveer 120 euro per leerling. Dit stijgt naar 140 euro per leerling.

Verder zien we de trend dat scholen nog steeds zoekende zijn naar de beste vorm t.a.v. onderwijsmethoden (papier of digitaal).

Ad 4.3 Huisvestingslasten

De huisvestingslasten betreffen huur, kosten voor klein onderhoud, kosten voor renovaties, dotaties richting de voorziening groot onderhoud, nutsvoorzieningen, vuilafvoer, schoonmaak en kosten voor het beheer van de gebouwen.

In de huisvestingslasten is rekening gehouden met de ontwikkelingen van het vastgoed (renovaties, nieuwbouw en duurzaamheidsinvesteringen).

We zien dat de kosten vanaf 2023 behoorlijk stijgen. Dit komt voornamelijk door:
Stijging van de kosten voor gas en elektra door prijsstijgingen en door inwoning van Welluswijs (meer verbruik in vakanties). Door de verplichte overstap naar een andere leverancier en door marktontwikkelingen wordt elektra per 2024 35% duurder en gas 8%.
Stijging van huurkosten door de groei van de MarsWeijde en de Vlinder
Indexatie van schoonmaakonderhoud van 5% in 2023 en 6% in 2024.
Extra dotatie aan de voorziening onderhoud om te anticiperen op de componenten methode.

Bijkomend nadeel is dat Chrono te maken heeft met een overmaat aan vierkante meters op enkele locaties. Door de kindcentrum-ontwikkeling samen met WellusWijs is deze onderwijsvermaat gelukkig deels bezet. Daarnaast blijven we in gesprek met de gemeente. We streven er naar het aantal vierkante meters in verhouding te brengen met het aantal leerlingen en om gebouwen energiezuiniger te maken.

Er is binnen Chrono rekening gehouden met één renovatie per jaar in de periode 2024 t/m 2027 (voorbereidingskosten, ontwerpkosten, begeleidingskosten, groot onderhoud, eigen bijdrage voor duurzaamheid). Daarnaast blijven we zelf kijken naar besparingen op het gebied van onderhoud door het aangaan van mantelcontracten en energie door het aanbrengen van duurzaamheidsmaatregelen.

Dit is iets gemakkelijker geworden sinds 2021 door de financiële afwikkeling solidair te regelen. Voordeel hiervan is ook dat leegstand niet ten koste gaat van het budget voor leermiddelen. Ondanks de besparingen die we denken te kunnen realiseren zien we nu ook dingen die aandacht behoeven en dus kosten met zich meebrengen zoals onderhoud van diverse installaties.

Ad 4.4 Overige lasten

De overige lasten (instellingslasten) betreffen jaarlijks terugkerende lasten zoals:

- kopieerkosten, kantoorbenodigdheden en telefoon
- inhuur administratiekantoor en accountant
- contributies, verzekeringen, licenties kwaliteitszorg en kosten n.a.v. de AVG
- ICT kosten (klein materiaal en licenties)
- kosten van de Raad van Toezicht en de GMR

Vanuit het Koersplan betreft het:

- kosten in het kader van Kindcentrum-ontwikkeling
- kosten voor de vervolgttrajecten naar aanleiding van de audits
- kosten voor het traject onderwijskundig leiderschap
- kosten voor het traject “van i.b.-er naar kwaliteitscoördinator”

Met deze investeringen willen we de doelen uit het Koersplan behalen.

Ad 4.4 Leermiddelen

De post leermiddelen is een totaal van de verbruiksmaterialen, culturele vorming, abonnementen en licenties behorende bij methoden. Deze kosten zijn sterk afhankelijk van het aantal leerlingen. Deze kosten worden door de scholen begroot in relatie tot hun Kindcentrum-plan en de ontwikkelpunten vanuit de audits.

De kosten per leerling stijgen. Dit heeft te maken met stijgende kosten voor licenties. Soms zijn het ook vaste bedragen per school dus bij een dalend leerlingenaantal stijgen de kosten per leerling.

Gezien de tekorten op de exploitatie bij de locaties zal er zeer kritisch naar de uitgaven moeten worden gekeken. Ook kan er nog meer gezamenlijk ingekocht worden om voordeel te behalen. Hiervoor zal een aanbestedingstraject opgestart worden.

Ad 5.1 Financiële baten

In het overzicht is te zien dat de financiële baten weer positief zijn als gevolg van een positief rentepercentage. De baten zijn wel aflopend als gevolg van een lager eigen vermogen.

Er zijn weer wat mogelijkheden om de renteopbrengsten te verhogen binnen de regelgeving omtrent Beleggen, Belenen en Derivaten. Daar is nog geen rekening mee gehouden in deze begroting.

Ad 5.2 Financiële lasten

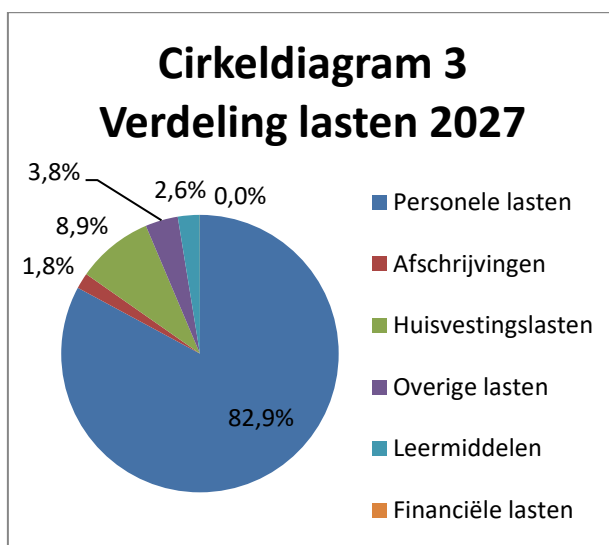
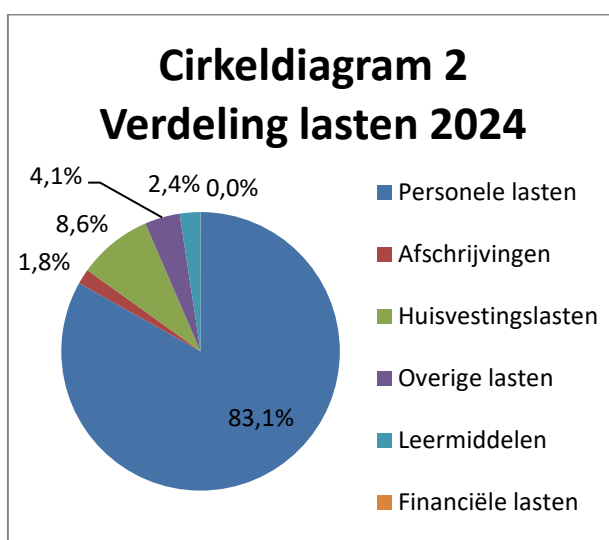
De financiële lasten betreffen bankkosten die betaald moet worden. De bankkosten liggen redelijk vast.

Totale lasten en saldo

Zoals te zien is heeft Chrono in 2024 tot en met 2027 een meerjarig tekort op de exploitatie, zie grafiek 1. Dit verlies heeft zijn weerslag op het weerstandsvermogen (zie ook hoofdstuk 6 kengetallen). Hier is bewust voor gekozen gezien het koersplan 2022-2026. Deze begroting mag dus gezien worden als een duidelijke investeringsbegroting. In het voorwoord is dit ook al uitgelegd.

Zoals gemeld in paragraaf 1.4 zijn de investeringen vanuit het Koersplan 2022-2026 jaarlijks ongeveer € 300.000,-. Wanneer deze investeringen niet begroot waren verwacht Chrono vanaf 2024 meerjaarlijks een positief exploitatie resultaat.

Zie cirkeldiagram 2 en 3 voor de verdeling van de totale lasten.

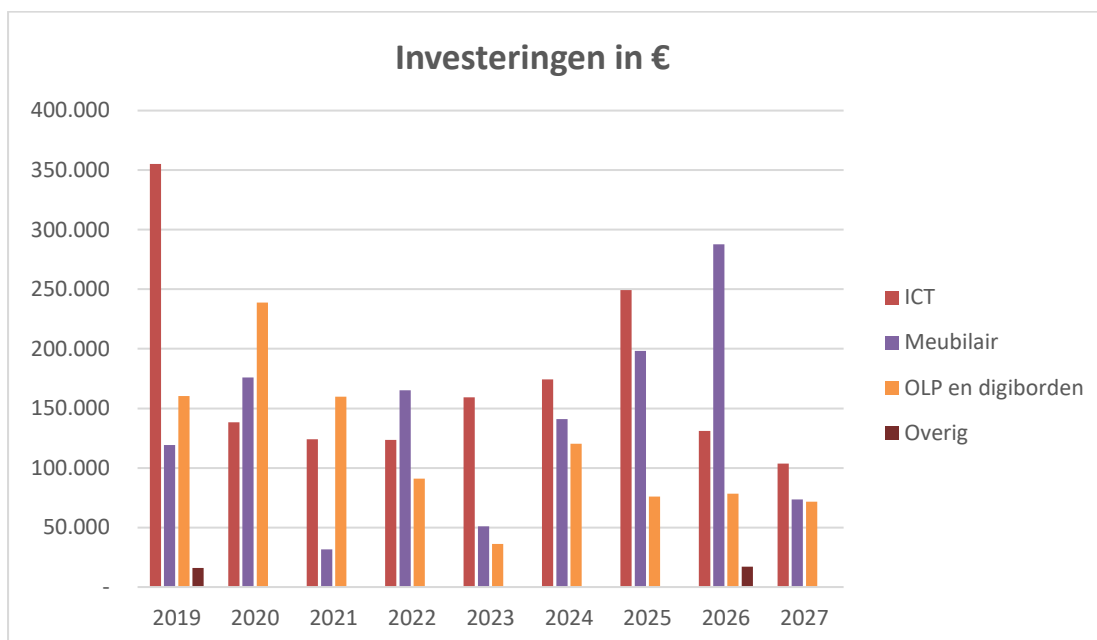

Investeringsplannen

Hieronder is in de tabel weergegeven hoeveel er geïnvesteerd is de afgelopen jaren en hoeveel er geïnvesteerd gaat worden de komende jaren. Ook is dit in een grafiek weergegeven.

Chrono blijft de komende jaren investeringen doen. Zo wordt er in de periode 2024 – 2027 o.a. geïnvesteerd in het vernieuwen van leermethoden en wordt verder gegaan met het vernieuwen / vervangen van de ICT (bijvoorbeeld Chromebooks en touchscreens). Verder wordt er geïnvesteerd in het vervangen van afgeschreven meubilair.

	realisatie	realisatie	realisatie	realisatie	verwachting	begroting	begroting	begroting	begroting
	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
ICT	355.200	138.449	124.008	123.554	159.260	174.331	249.316	131.089	103.546
Meubilair	119.225	175.828	31.674	165.263	51.077	140.929	198.250	287.650	73.500
OLP en digiborden	160.372	238.767	159.796	91.051	36.093	120.400	76.100	78.350	71.650
Overig	16.178	-	-	-	-	-	-	17.000	-
TOTAAL	650.975	553.045	315.478	379.868	246.430	435.660	523.666	514.089	248.696

Balans

Hieronder worden de balans en de kengetallen weergegeven welke horen bij de meerjarenbegroting 2024-2027 welke in december 2023 is gemaakt. Tevens is de realisatie van 2023 opgenomen. Let op: bij de balans van 2024 is rekening gehouden met de voorlopige realisatie van 2023 die eind januari 2024 is opgesteld, dus niet met de daadwerkelijke realisatie van 2023.

	Realisatie		begroting	begroting	begroting	begroting
Activaposten op 31-12	2023	-	2024	2025	2026	2027
Vaste activa						
Gebouwen en terreinen	35.420		35.423	35.423	35.423	35.423
Inventaris en apparatuur en OLP	1.367.830		1.970.748	2.088.001	2.164.634	1.965.299
Vaste bedrijfsmiddelen	625.510		0	0	0	0
Vlottende activa						
Vorderingen	1.692.320		1.670.643	1.627.643	1.619.644	1.611.645
Liquide middelen	9.901.800		7.895.037	6.933.154	5.969.333	5.262.609
Balanstotaal	13.622.880		11.571.852	10.684.220	9.789.034	8.874.976

	Realisatie		begroting	begroting	begroting	begroting
Passivaposten op 31-12	2023	-	2024	2025	2026	2027
Eigen vermogen	6.797.400		6.373.305	6.151.964	5.912.552	5.654.254
Voorzieningen	3.701.770		3.511.310	2.863.836	2.211.360	1.558.882
Schulden	3.123.710		1.687.237	1.668.420	1.665.121	1.661.839
Balanstotaal	13.622.880		11.571.852	10.684.220	9.789.034	8.874.976

In de tabel hierboven is goed te zien dat het vermogen richting 2026 afneemt als gevolg van negatieve exploitatiebegrotingen. Verder is te zien dat de vaste activa fluctueert als gevolg van het doen van investeringen en afschrijvingen. De vorderingen en de schulden zijn vanaf 2023 redelijk stabiel. Verder is in de tabel hieronder een overzicht gegeven van de verwachte kengetallen vanuit de meerjarenbegroting 2024-2027 die eind 2023 is opgesteld.

Kengetallen vermogensbeheer	2024	2025	2026	2027
Weerstandsvermogen	18	17	16	16
Solvabiliteit in %	55	58	60	64
Kengetallen budgetbeheer				
Liquiditeit	5,6	5,1	4,5	4,1
Rentabiliteit in %	-1,2	-0,9	-1,0	-1,1
Overige kengetallen				
Verh.pers.lst / tot.lst in % Chrono	83	84	83	83
Verh.pers.lst / rijksbijdr. in %	87	87	87	86
Bovenmatig eigen vermogen x1miljoen	3,1	2,8	2,5	2,5

Bovenmatig eigen vermogen	3.141.258	2.816.584	2.515.289	2.465.537
---------------------------	-----------	-----------	-----------	-----------

Hoogte reserves en signaleringswaarde

In 2020 is er een brief gekomen van OCW over mogelijk bovenmatig vermogen bij schoolbesturen. Chrono heeft inderdaad bovenmatig vermogen en wil dit terugbrengen door het geld beleidsrijk in te zetten. Tussen 2021 en 2022 is het wel gedaald, maar is het gestegen van 2,9 miljoen euro eind 2022 naar ongeveer 3,5 miljoen euro eind 2023 als gevolg van indexeringen. De verwachting is dat een deel van dit bovenmatig vermogen nodig is om de voorziening onderhoud eenmalig aan te vullen naar aanleiding van de componentenmethode. Tevens is de verwachting dat de jaarlijkse dotatie aan de voorziening onderhoud hoger moet zijn. Hoe groot dit deel is, is nog niet te zeggen. Een ander deel van het geld wordt gebruikt om de kwaliteit van de gebouwen te verbeteren door middel van renovaties en om de kwaliteit van het onderwijs verder te verbeteren door het laten uitvoeren van audits en door meer scholing aan te bieden. Hoe dit er precies uit zal zien wordt in de audit van 2025 bekeken.

Voorziening onderhoud

Er is de verwachting dat er een verschuiving moet gaan plaatsvinden van het eigen vermogen naar de voorziening onderhoud als gevolg van de componentenmethoden. Hoe hoog deze verschuiving (eenmalige dotatie) moet zijn is nog niet berekend. Dit zal gaandeweg 2024 duidelijk worden.

N.a.v. een landelijke voorbeeldberekening na boekjaar 2021 zou de voorziening onderhoud ongeveer 40% hoger moeten liggen dan de voorziening die de gemiddelde schoolbesturen hadden vanaf 2015 tot en met 2021. Dit zou betekenen dat er voor Chrono een eenmalige dotatie nodig is. Gezien de bedragen in de voorziening over die jaren zou dat een dotatie betekenen van ongeveer € 600.000,-.

In 2022 en 2023 is al extra gedoteerd vooruitlopend op de componentenmethode.

Gebeurtenissen na balansdatum

In 2023 was de belangrijkste gebeurtenis na balansdatum de beoogde fusie per 1 januari 2024 tussen Stichting BO Bruchterveld en Chrono. Daarnaast hebben de NPO-gelden en de subsidie Basisvaardigheden een impact op het onderwijs.

5.6 Huisvesting en onderhoud

Chrono had in 2023 de verantwoordelijkheid voor 13 schoolgebouwen. Het gebouw van de MarsWeijde valt qua onderhoud onder verantwoordelijkheid van de gemeente. Chrono krijgt met de huidige gebouwenvoorraad niet voldoende geld voor het onderhoud dat moet gebeuren op basis van de meerjarenonderhoudsrapporten. Dit geldt voor meerdere schoolbesturen in de gemeente Hardenberg en in Nederland.

Integraal HuisvestingsPlan primair onderwijs

De negen schoolbesturen en de gemeente hebben in 2020 het Integraal HuisvestingsPlan herzien. In dit plan is wederom een link gelegd tussen renovaties, nieuwbouw, jaartallen, financiën en kwaliteitsverbeteringen zoals verwoord in het kwaliteitskader van RuimteOK. Hierdoor is het voor de besturen makkelijker om het groot onderhoud te plannen. Verder blijven we met de gemeente in gesprek over het verminderen van het aantal vierkante meters, zodat dit ook doorwerkt in de exploitatie van de scholen. Tegelijkertijd is er de ontwikkeling gaande om scholen te transformeren naar kindcentra, waardoor het aantal vierkante meters benodigd blijft.

In de kostenraming behorende bij het IHP is rekening gehouden met een kostenverdeling omdat de gemeente bereid is bij te dragen in de kosten van renovatie omdat renovatie nieuwbouw uitstelt. Wel merken we dat de markt onder druk staat en de prijzen torenhoog zijn. Dit zorgt voor vertraging in de uitvoering.

Renovaties

In 2023 zijn er geen renovaties afgerond. Wel zijn er voorbereidingen voor de renovaties van de Ark en de Koningsberger gedaan; deze zullen in schooljaar 2024/2025 starten. Sinds 2018 zijn er diverse gebouwen gerenoveerd: Spreng-El (gereed 2020), Akker (gereed 2020), Bloemenhof (gereed 2022) en Matrix (gereed 2022). Deze laatste is gebeurd onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

Nieuwbouw

Marslanden 2: In 2022 zijn er nieuwe prognoses gemaakt in opdracht van de gemeente; naar aanleiding hiervan zal de huisvestingsbehoefte in Marslanden 2 bekeken worden. Eerst komt er tijdelijke huisvesting, daarna wordt er gekeken naar permanente huisvesting.

Balkbrug: Hier gaat het over mogelijke nieuwbouw door 2 scholen onder 1 dak te creëren. De voorbereidingen van dit project zijn gestart in 2020 en liepen door in 2023. Er is enige vertraging in het project ontstaan doordat de gemeente niet kon faciliteren in een projectorganisatie als het gaat om verkeer etc.. Daarnaast heeft de keuze voor de kinderopvangorganisatie langer geduurd dan verwacht. Eind 2023 is dit weer op gang gekomen.

De Krim: Hier gaat het om de bouw van Kindcentrum de Bron bij het MFA. Dit traject is in 2021 opgestart en is doorgelopen in 2023. De voorbereidingen zijn in een vergevorderd stadium.

Dedemsvaart: Op termijn wil Chrono graag nieuwbouw realiseren voor De Groen. Dit gebouw stond eerst gepland voor renovatie maar gezien de problematiek van het gebouw is dit niet haalbaar. Er wordt nu gesproken over 2028.

Ventilatie

Binnenklimaat blijft een aandachtspunt. Daarom wordt het CO2 gehalte en de binnentemperatuur gemeten. Chrono heeft verdeeld over alle scholen 130 sensoren hangen. Daarnaast wordt het energieverbruik gemeten. Bij te hoge waarden wordt er ingegrepen; zowel bouwkundig, installatie-technisch als t.a.v. het gedrag van de gebruiker.

Groot onderhoud

Op het gebied van groot onderhoud geldt het solidariteitsprincipe. Het stelt Chrono in staat verantwoord meerjaren onderhoud te plegen. T.a.v. groot onderhoud vonden er in 2023 diverse werkzaamheden plaats: schilderbeurten buiten en binnen, dakonderhoud, vloerbedekking-vervanging, matten vervangen, herstraten, toiletrenovaties, nieuwe ketels en aanbrengen dakveiligheid. Daarnaast is de bovenschoolse onderhoudsmedewerker bij alle scholen langs geweest voor het reguliere onderhoud, zoals deuren vervangen, hang- en sluitwerk en sauswerk van wanden.

Beheer

In het kader van goed gebouwbeheer is Chrono in 2023 verder gegaan met het op orde brengen van de basisgegevens in het kader van tekeningbeheer. Dit betreft bouwkundige plattegronden, ontruimingsplattegronden, installatie-tekeningen en daktekeningen. Verder zijn er tekeningen gemaakt van alle vloersoorten in de gebouwen. Dit om het onderhoud beter inzichtelijk te krijgen.

Veiligheid

In 2023 zijn alle speeltoestellen weer gekeurd door een bevoegd inspecteur. Ook zijn de speellokalen gecontroleerd door Schilte. Er worden regelmatig ontruimingsoefeningen gehouden door de scholen. In 2023 zijn er geen scholen gecontroleerd door het waterbedrijf op de kwaliteit van het water. Dit gebeurt maar eens per 9 jaar. Wel heeft de brandweer een aantal scholen gecontroleerd op brandveiligheid. Ook zijn de scholen onderworpen aan controles van de noodverlichting en brandblusmiddelen en zijn de inbraakinstallaties weer gecontroleerd. In 2023 zijn diverse brandmeldcentrales vernieuwd.

5.7 Overige zaken

Allocatie van middelen binnen Chrono

In onderstaand figuur is te zien hoe de geldstromen binnen Chrono verdeeld worden. Dit systeem is afgeleid van de diverse geldstromen en is gebaseerd op: waar worden de kosten gemaakt en wie kan de kosten beheersen. Tevens is solidariteit een uitgangspunt geweest.

Geldstroom:	Geld is bestemd voor:
Bekostiging PO	personeel 70%
	werkdrukgeden 4%
	huisvesting 8%
	leermiddelen 5%
	alle solidaire zaken (personeelsbeleid, arbo, ObT, ...) 10%
	bestuurscentrum (3%)
Prestatiebox	Prof./begeleiding starters/directeuren
NPO gelden	voor personeel/materialen, etc.
Basisondersteuning	100% formatie (IB-ers)
Aanvullende ondersteuning	arrangementen en Oase
Materieel	materieel ten gunste van De Oase
Leerlingenzorg	100 % Orthopedagogen
Vergoeding gymlokaal	vergoeding gymlokaal OOMS
Gemeentelijke bijdragen	subsidie openbare speelplek 05LY, 08AL en 10YP
Overig verhuur	verhuur diverse locaties
Detachering	detachering personeelsleden
Overige baten	diverse baten
Legenda:	
Subsidie komt van OCW	
Subsidie komt van SWV	
Subsidie komt van gemeente	
Diversen	

Frauderisico's

Binnen Chrono is er aandacht voor fraude. Chrono hanteert het vierogenprincipe en functiescheiding aangaande financiële, salaris- en leerlingadministratie.

Verder is er aandacht voor fraude via internet (o.a. spookfacturen, phishing mail en onveilige websites). De systeembeheerder en medewerker gegevensbescherming hebben hier een belangrijke rol in. In 2023 zijn er testen gedaan met phishing mails waaruit blijkt dat dit nog een aandachtspunt is onder het personeel. Dit krijgt een vervolg in 2024.

Risico-analyse en risicobeheersing

In 2019 is er een traject risicomanagement opgestart samen met Infinite. De doelstelling van het traject was vierledig, namelijk:

1. Het onderscheiden van de belangrijkste risico's voor Chrono.
2. Het beheersen van de belangrijkste risico's.
3. Het inzichtelijk maken van de financiële consequenties voor meerjarenbegroting en risicobuffer.
4. Het creëren van een groter risicobewustzijn bij meer mensen in de organisatie.

Er was een werkgroep gevormd bestaande uit 9 personen vanuit de staf, directeuren, teams, GMR en CvB. Uit deze bijeenkomsten is een top 9 gekomen van de belangrijkste risico's voor Chrono. Het is gebleken dat deze risico's overeen komen met een laag risicoprofiel. Chrono hoeft hiervoor dus geen extra kapitaal aan te houden; de signaleringsgrenzen die door het ministerie gesteld zijn, gelden voor Chrono. Hieruit kan geconcludeerd worden dat Chrono op dit moment te veel vermogen heeft in het kader van risico-beheersing.

Besteding bijzondere bekostiging 2013

Zoals bekend heeft Chrono eind 2013 een extra bedrag gekregen ter vrije besteding van € 581.000,-. Na rijp beraad met alle directeuren in 2014 lag er een voorstel om € 290.000,- te besteden aan personeel, leermiddelen en ICT. Eind 2023 zit er nog € 17.160,- in de schoolse potjes. De scholen gaan dit in 2024 verder besteden. Het restant bedrag (€ 291.000,-) is destijds gereserveerd voor uitgaven op het gebied van huisvesting, duurzaamheid of kwaliteitsverbeteringen. Dit is inmiddels gebeurd voor de Oase, de Akker, de Vlinder en de Regenboog. Daarnaast is er geïnvesteerd in binnenklimaatmonitoring van 8 scholen. Eind 2023 is dit deel van de reserve op.

A6 Management van processen

6.1 Management van onderwijskundige processen

Passend Onderwijs

Chrono maakt onderdeel uit van het samenwerkingsverband Veld Vaart Vecht 23.04. Dit samenwerkingsverband kent 4 afdelingen. Chrono behoort tot afdeling Hardenberg / Coevorden; deze afdeling heeft 27 scholen waaronder 1 sbo-school welke valt onder Chrono.

Het samenwerkingsverband en daarmee ook de afdeling Hardenberg/Coevorden wil een effectieve onderwijsstructuur realiseren die het mogelijk maakt dat elke leerling het onderwijs krijgt dat een ononderbroken ontwikkeling mogelijk maakt. De binnen het samenwerkingsverband samenwerkende schoolbesturen primair en speciaal onderwijs zorgen hiertoe vanuit hun eigen én gezamenlijke verantwoordelijkheid voor een passend onderwijsaanbod voor iedere leerling uit de regio. Aansluitend op de doelstelling hanteert het samenwerkingsverband voor de vormgeving van Passend onderwijs de volgende uitgangspunten:

- Het uiteindelijke doel is om zo veel mogelijk leerlingen onderwijs te bieden binnen de reguliere basisscholen. Sommige leerlingen met extra onderwijsbehoeften zijn evenwel aangewezen op speciale voorzieningen. Bij keuzes omtrent plaatsing van leerlingen geldt onverkort 'gewoon, geïntegreerd waar het kan, speciaal waar het moet'.
- Het onderwijscontinuüm is zo ingericht dat er voor ieder leerling optimale kansen zijn zich te ontwikkelen conform zijn/haar mogelijkheden. Daarbij wordt recht gedaan aan het principe dat iedere leerling, met of zonder extra onderwijsbehoeften, recht heeft op onderwijs van goede kwaliteit, thuisnabij.

Wanneer voor de leerling extra ondersteuning nodig is, gebeurt dit volgens de principes: zo snel mogelijk, zo licht mogelijk, zo kort mogelijk en zo dichtbij mogelijk.

De onderwijsbehoeften van de leerling zijn hierbij altijd leidend. Bij de vormgeving van extra ondersteuning is de afgelopen tijd een omslag ingezet die krachtig doorgezet zal worden: van curatief naar preventief, van indiceren naar arrangeren, van sectoraal naar intersectoraal.

Op alle niveaus - basisschool, externe ondersteuners (zoals de orthopedagoog), (toeleiding naar) speciale voorzieningen - wordt gewerkt volgens de principes van handelingsgericht werken:

- De leerkracht stemt af op de onderwijsbehoeften van alle leerlingen en kiest voor een concretisering die ambitieus én uitvoerbaar is.
- De ouders van de leerling worden als partner betrokken bij de ontwikkeling van hun kind.
- (Externe) specialisten rondom de klas stemmen af op de ondersteuningsbehoefte van de leerkracht.

Om een leerling optimale ontwikkelingskansen te kunnen bieden wordt waar zinvol samengewerkt met zorgpartners. De samenwerking richt zich op afstemming en aansluiting, met als ambitie: één kind, één gezin, één plan.

Het samenwerkingsverband kiest voor een lichte organisatiestructuur met zo weinig mogelijk overhead op het niveau van het samenwerkingsverband. Taken en verantwoordelijkheden die voortkomen uit de Wet Passend onderwijs worden – functioneel - steeds op een zo laag mogelijk niveau neergelegd. Ook de middelen worden zo laag mogelijk neergelegd, met de bedoeling dat de gelden zo veel mogelijk ingezet worden ten behoeve van het primaire proces, zo dicht mogelijk rond kind en leerkracht. Schoolbesturen hebben een ruime mate van autonomie ten aanzien van de realisatie van Passend onderwijs op bestuurs- en schoolniveau. Daarbij is de inhoud van het Ondersteuningsplan overigens steeds kaderstellend. Daarnaast heeft elke school een schoolondersteuningsprofiel waarin beschreven is welke ondersteuning aan de leerlingen geboden kan worden. Het ondersteuningsplan en het schoolondersteuningsprofiel wordt periodiek geëvalueerd en herschreven om nog beter aan te kunnen sluiten op de praktijk.

Chrono ontvangt vanuit het samenwerkingsverband geld voor lichte en aanvullende ondersteuning en geld voor de zorgformatie op de Oase. De lichte ondersteuning wordt gebruikt voor de inzet van de intern begeleiders / kwaliteitscoördinatoren voor de eerste zorg op de scholen. De gelden voor de aanvullende ondersteuning worden gebruikt voor de inzet van de orthopedagogen en de ondersteuningsarrangementen van leerlingen. Dit alles om de leerlingen een zo passend mogelijk onderwijsaanbod te bieden. Mocht het onderwijsaanbod niet passend zijn op een reguliere basisschool dan kan de school een aanvraag indienen bij het samenwerkingsverband voor een overstap naar het sbo (bij Chrono is dit dan sbo de Oase). De Oase wordt vanuit het samenwerkingsverband met geld gefaciliteerd om de leerlingen goed te ondersteunen. Chrono heeft met dit geld personeel aangetrokken dat werkzaam is op de Oase.

Scholing Hoogbegaafdheidsspecialisten

Binnen Chrono wordt, actief beleid gevoerd om hoogbegaafde kinderen passend onderwijs aan te bieden. Met name kennisoverdracht en een passend netwerk van hoogbegaafdheidsspecialisten staan hoog op de agenda. In 2021 hebben 16 leerkrachten bij Novilo Opleidingscentrum voor Talentontwikkeling, deze post-HBO studie Hoogbegaafdheidsspecialist afgerond. Op elke Chronoschool is nu een HB-specialist aanwezig.

10 – 14 groep, Be-tween

De pilot 10 – 14 onderwijs is op 1 augustus 2020 van start gegaan met een eerste groep van 14 kinderen. Op dit moment telt Be-Tween 37 leerlingen, op basis van de aanmeldingen voor het schooljaar 2023-2024 zijn er drie groepen geformeerd. Het merendeel van de kinderen komt nu echter nog van buiten Chrono. De structurele bezetting en bekostiging van Be-tween blijft de komende jaren een uitdaging. Locaties die leerlingen aanleveren voor deze onderwijsroute ontvangen een factuur betreffende de kosten. Deze kosten zijn gespecificeerd en vastgelegd in een beleidsdocument.

Nationaal Programma Onderwijs.

Alle locaties verantwoorden de NPO gelden zowel onderwijsinhoudelijk als financieel in het format van Cees Bos, de ontwikkelaar van Mijnschoolplan. Bovenschools worden de uitgaven gemonitord, directeuren ontvangen regelmatig een update over de inzet van middelen en materialen. Naast de monitoring bovenschools voeren directeuren tussenevaluaties betreffende de inzet van middelen en materialen.

Alle medezeggenschapsraden hebben voor hun school ingestemd met het plan. Daarnaast is het programma aan de ouders voorgelegd: Diegenen die hiervoor belangstelling hadden konden het programma verkrijgen via de school.

Bovenschools zijn er geen middelen ingezet. Er is bewust voor gekozen alle middelen rechtstreeks aan de scholen ten goede te laten komen. Het NPO is tot en met 2023 ingezet

voor scholing (4%), leermiddelen (4%), personele inzet (74%) en overig (1%). Een gedeelte is dus nog niet ingezet (17%). Dit wordt in 2024 ingezet. Er is in 2023 een bedrag besteed aan inhuur van personeel. Dit betrof € 10.891,20 bij de Vlinder. Dit is 1,2 % van de totale baten NPO in 2023 en 1,3 % van de totale NPO-lasten in 2023.

Daarnaast had Chrono bij de gemeente de wensen van de scholen aangegeven voor de inzet van de gelden die de gemeente toegewezen zou krijgen vanuit de overheid. In 2022 heeft de gemeente een werkgroep, onder leiding van een procesbegeleider geformeerd betreffende inzet NPO gelden gemeente. De gemeentelijke NPO gelden zijn ingezet op diverse beleidsterreinen, gekozen is voor de volgende interventies:

1. Bibliotheek op school
2. Cultuur binnen en buiten school
3. Inloopsprekuren verpleegkundige JGZ
4. Sociale vaardigheden aanreiken
5. Ouderbetrokkenheid
6. Integrale samenwerking onderwijs, JGZ en Samen Doen

Bovenstaande interventies zijn opgenomen in een procesplan en uitgevoerd op diverse scholen van de gemeente Hardenberg.

6.2 Management van ondersteunende processen

Ontwikkeling als gevolg van interne en externe kwaliteitszorg

Alle scholen verbeteren systematisch de kwaliteit van hun onderwijs. In het schoolplan en de daaraan gekoppelde schoolontwikkelingsplannen staan de doelen beschreven, zodat voor iedereen duidelijk is aan welke kwaliteitsverbeteringen wordt gewerkt en wie daarvoor verantwoordelijk is. Op alle scholen wordt gewerkt met de kwaliteitskaarten van Cees Bos (ParnasSys/WMK). Verbeterpunten zijn opgenomen in de genoemde schoolontwikkelingsplannen en hebben geleid tot aanpassingen in beleid of aanvullende afspraken.

Inrichting van de dialoog met interne en externe actoren (horizontale verantwoording)

De processen en procedures zijn bij Chrono zodanig ingericht, dat alle relevante risico's tijdig worden gesignaleerd en passende maatregelen genomen kunnen worden om deze risico's en de gevolgen daarvan te beheersen. De communicatie met bij het schoolbestuur betrokken partijen zoals de GMR, ouders en verzorgers, Raad van Toezicht, inspectie, samenwerkingsverband en het voortgezet onderwijs maakt integraal deel uit van de beleidscyclus van het schoolbestuur. Met de hierboven genoemde inrichting van toezicht en overleg, en viermaandelijks managementrapportages, is de organisatie in control.

Onderwijsachterstanden

Vier scholen ontvangen middelen vanuit de tijdelijke subsidie "aanvullende bekostiging onderwijsachterstanden". De scholen krijgen deze middelen geheel toegevoegd aan hun formatiebudget. Deze toedeling is volgens de kaders van ons financieel beleidsplan tot stand gekomen en is geormerkt. De RvT en GMR hebben met dit Meerjarenbestuursformatieplan 2020-2024 ingestemd. Op de scholen waar deze gelden ingezet worden, kunnen leerlingen uit de doelgroep extra ondersteund worden door o.a. de inzet van onderwijsassistenten. Door de extra formatie zijn de groepen kleiner. De landelijke subsidie die aan de gemeenten is toegekend, is tot op heden niet verdeeld door de gemeente Hardenberg, maar wordt meegenomen in het Eerlijk Kansen-overleg.

Pabo Windesheim

Chrono participeert in de RAP regio (Regionale Aanpak Personeelstekort) van Windesheim.

Werkgroep Eerlijke kansen

Chrono maakt deel uit van de werkgroep Eerlijke kansen van de gemeente. Onze basisschool De Vlinder doet mee aan een pilot om kansarme kinderen extra hulp te bieden. Samen met de gemeente wordt gezocht naar de juiste vorm, waarbij gedacht wordt aan extra ondersteuning op het gebied van taalontwikkeling en het fenomeen zomerschool.

Overleg AZC Asielzoekerskinderen

Twee keer per jaar vindt er overleg plaats tussen onderwijs en gemeente over het onderwijs op het AZC. Aangezien Chrono 3 leerkrachten op het AZC heeft gedetacheerd, is Chrono belanghebbende. Deze leerkrachten houden zich samen met een NT2 leerkracht van Chrono in het komende schooljaar bezig met de overgang van leerlingen van het AZC naar Chronoscholen. De begeleiding zal met name gericht zijn op de leerkrachten van de ontvangende scholen die vaak nog vaak handelingsverlegen zijn.

A7 Waardering

Interne audits

In 2022 zijn alle locaties geauditeerd. In het hoofdstuk visie en beleid is verslag gedaan van de bevindingen en de opvolging hiervan in beleid.

Klachten/Vertrouwenspersoon

In 2023 is een klacht in behandeling genomen. Het klachtrecht van Chrono heeft een grote update gekregen. De inrichting is momenteel weer helemaal naar de eisen van deze tijd. Vanaf augustus 2023 is het nieuwe klachtrecht formeel in werking.

Jaargesprek met de onderwijs inspectie

De contactinspecteur van Chrono is dhr. Marcel van Laar. De uitkomsten van de audits, de strategische activiteiten van Chrono inzake de onderwijskundige ontwikkeling zijn tijdens een kennismakingsgesprek met hem besproken. Op dit moment bevinden alle scholen van Chrono zich in het zgn. Basisarrangement.

A8 Resultaat en opbrengsten

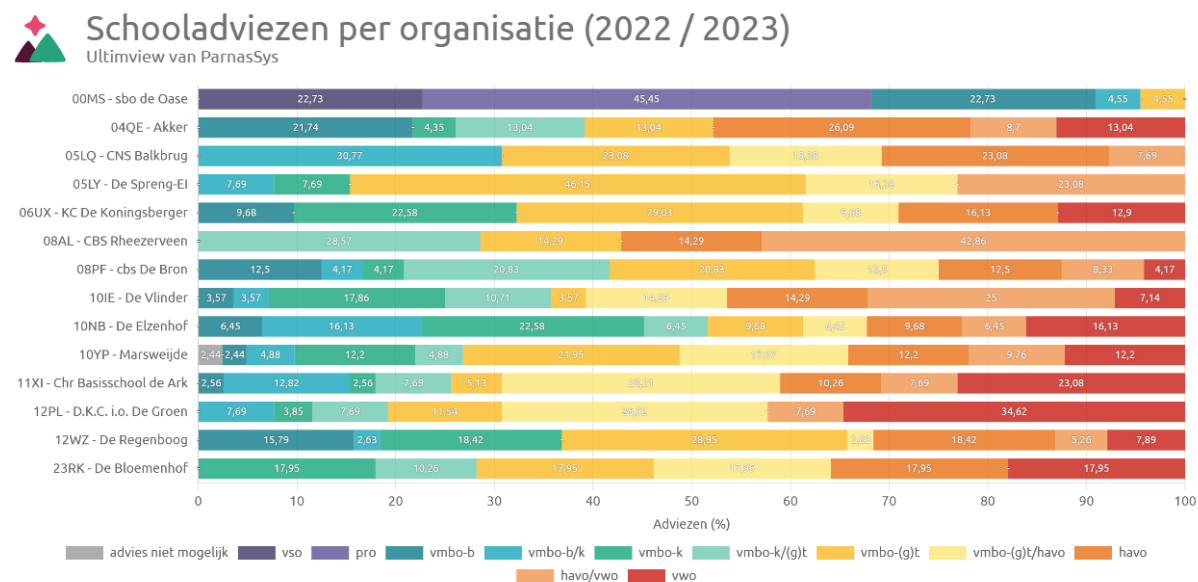
Doorstroom van leerlingen

In 2022/2023 zijn er 375 leerlingen doorgestroomd naar een vervolgopleiding. In onderstaand overzicht zijn de uitstroomgegevens opgenomen t/m 2021.

Schooladviezen t/m 2022

Schoolsoort	'18/'19	'19/'20	'20/'21	'21/'22	'22/'23
VSO	3	0	0	1	5
Praktijkonderwijs	19	11	17	23	10
VMBO - b	23	16	22	26	27
VMBO – b/k	24	18	22	19	23
VMBO - k	43	31	36	48	43
VMBO – k/gt	29	41	30	37	26
VMBO - gt	50	42	50	78	64
VMBO – gt/havo	50	51	32	46	49
HAVO	34	35	52	50	48
HAVO/VWO	62	64	26	28	31
VWO	43	30	37	42	48
TOTAAL	380	339	324	398	375

Schooladviezen per school

Onderwijskwaliteit/ ontwikkelingen

De onderwijsopbrengsten worden besproken tijdens de Marap- gesprekken met de bestuurder. De beleidsmedewerker Onderwijs & Kwaliteit bewaakt het proces en informeert de bestuurder betreffende de opbrengsten. In het directieoverleg van mei zijn de eindopbrengsten gepresenteerd en geanalyseerd aan de hand van een SWOT-analyse,

waarbij de sterke punten, zwakke punten, mogelijkheden en bedreigingen werden geïdentificeerd. Op basis van deze analyse zijn conclusies getrokken en actiepunten geformuleerd, zowel op stichtingsniveau als op schoolniveau. Deze actiepunten zijn geïntegreerd in de kindcentrumplannen van elke locatie.

Alle scholen hebben helder waar aandachtspunten liggen voor hun school. Dit bewustzijn is belangrijk; de focus ligt bij alle scholen op een zo optimaal mogelijke kwaliteit van het onderwijs.

Resultaten eindtoets schooljaar 2022-2023

In schooljaar 2022-2023 hanteert de onderwijsinspectie naast de signaleringswaarden nog zogenaamde correctiewaarden bij de beoordeling van de leerresultaten. In de correctiewaarden wordt rekening gehouden met de “onzekerheidsmarge” veroorzaakt door de eventuele effecten van de coronacrisis.

*Resultaten eindtoets, referentieniveau 1F en 2F/1S over het **jaar 2023**.*

Scholen Chrono	Weging 2022/2023	Referentieniveau 1F	Referentieniveau 2F/1S
Akker	28.9	V	V
Ark	29.97	V	V
Bloemenhof	29.68	V	V
Cns Balkbrug	27.95	V	O
De Bron	33.18	V	V
Elzenhof	31.68	V	V
Groen	28.06	V	V
Koningsberger	31.72	V	V
Marsweijde	27.91	V	V
De Regenboog	29.85	V	V
Spreng-el	28.9	V	V
Rheezerveen	33.17	V	V
De Vlinder	33.63	V	V

Boven signaleringswaarde & correctiewaarde, boven landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **groen**

Boven signaleringswaarde & correctiewaarde, onder landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **geel**

Boven correctiewaarde, onder signaleringswaarde, onder landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **oranje**

Onder signaleringswaarde & correctiewaarde, onder landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **rood**

Conclusie:

- **Alle scholen scoren voor het 1F-niveau boven de signaleringswaarden; 2 scholen scoren onder het landelijke gemiddelde betreffende vergelijkbare scholen.**
- **12 scholen scoren voor het 2F/1S- niveau boven de correctiewaarde. 11 scholen scoren zowel boven de correctiewaarden als de signaleringswaarde. 8 scholen scoren onder het landelijke gemiddelde betreffende vergelijkbare scholen.**
1 school scoort net onder de correctiewaarde, waarbij dit gelijk betekent ook onder de signaleringswaarde en het landelijk gemiddelde te scoren.

Resultaten eindtoets, referentieniveau 1F en 2F/1S **driejaarsgemiddelde '21/'22/'23**

Scholen Chrono	Weging driejaarsgemiddelde	Referentieniveau 1F	Referentieniveau 2F/1S
Akker	29,04	V	V
Ark	29,95	V	V
Bloemenhof	29,56	V	V
Cns Balkbrug	28,17	V	V
De Bron	33,59	V	V
Elzenhof	31,73	V	V
Groen	28,1	V	V
Koningsberger	31,8	V	V
Marsweijde	27,83	V	V
De Regenboog	29,69	V	V
Spreng-el	29,17	V	V
Rheezerveen	32,5	V	V
De Vlinder	33,45	V	V

Boven signaleringswaarde & correctiewaarde, boven landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **groen**

Boven signaleringswaarde & correctiewaarde, onder landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **geel**

Boven correctiewaarde, onder signaleringswaarde, onder landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **oranje**

Onder signaleringswaarde & correctiewaarde, onder landelijk gemiddelde vergelijkbare scholen
schoolweging = **rood**

Conclusie:

- Alle scholen scoren voor het 1F-niveau boven de signaleringswaarden; 3 scholen scoren onder het landelijke gemiddelde betreffende vergelijkbare scholen.
- Alle scholen scoren voor het 2F/1S- niveau boven de signaleringswaarden; 7 scholen scoren onder het landelijke gemiddelde betreffende vergelijkbare scholen.
- Alle scholen voldoen aan de normen voor eindopbrengsten volgens de inspectie.

Resultaten eindtoets, referentieniveau 1 F gemiddeld over drie schooljaren

Percentage minstens 1F afgelopen 3 jaar

Ultimview van ParnasSys

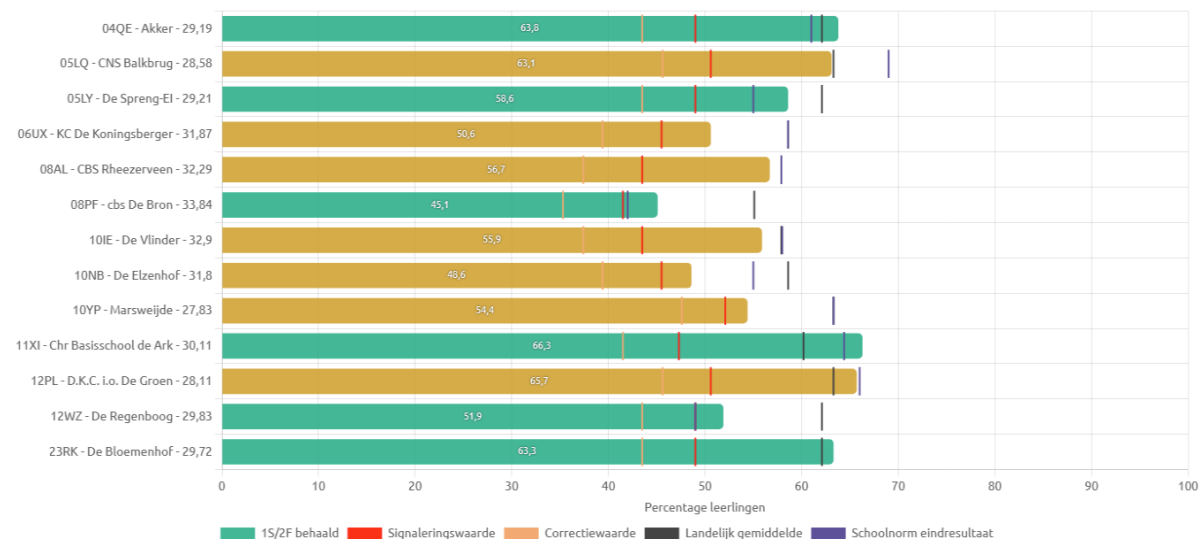

Resultaten eindtoets, referentieniveau 2F/ 1S gemiddeld over drie schooljaren

Percentage 1S/2F afgelopen 3 jaar

Ultimview van ParnasSys

Resultaten overige groepen

Naast de afname en analyse van de eindtoets, worden op alle scholen ook de tussentoetsen van het leerlingvolgsysteem afgenomen en geëvalueerd. Op bovenscholens niveau worden de resultaten nauwlettend gemonitord en grondig geanalyseerd. Op basis hiervan worden overkoepelende conclusies getrokken en adviezen opgesteld, zo ook per vakgebied. Deze bevindingen worden binnen het IB-/KC-netwerk besproken, waarbij actiepunten worden doorgezet naar de afzonderlijke locaties. Het team van Onderwijs & Kwaliteit plant gesprekken in met kindcentra om voor de groepen die mogelijk risico lopen te ondersteunen bij het opstellen van een plan van aanpak.

Tot slot

Chrono is in beweging. In beweging om onderwijs en opvang te verzorgen die (nog meer) aansluit bij de behoefte van onze kinderen. Op basis van de audits van de scholen en stevige scholing van onze professionals is daar in 2023, en wordt daar de komende jaren, royaal op ingezet.

De Kindcentra zijn in bedrijf en dit gaat in goede samenwerking met partner Welluswijs. Dit zal verder worden doorontwikkeld. De verantwoordelijkheid nemen van leren&ontwikkelen voor de doelgroep 0-13 vinden wij een belangrijke maatschappelijke opdracht. Daarnaast staan de komende jaren in het teken van de optimale dienstverlening aan onze locaties en medewerkers. 2023 was het jaar van de transitie hierin. Met name het tot stand komen van de audit van het bestuurscentrum geeft hierin de goede richting. Het stemt tot vreugde dat er zoveel support is op deze lijn. Zowel bij medewerkers als bij GMR en Raad van Toezicht. Het is geweldig te weten dat er binnen de Chrono organisatie (en bij de collega's van Welluswijs) zoveel kwaliteit aanwezig is om het goede voor onze kinderen en elkaar te doen!

Dat er daarnaast stevig werk aan de winkel is op de domeinen financiën, personele beschikbaarheid en onderwijskundige kracht is een grote uitdaging die we met kracht oppakken. Hoe ingewikkeld soms ook, we zijn ervan overtuigd dat we dit samen oplossen!

2023 laat wederom vruchten zien van de koers die we willen varen. Ik hoop dat u al lezend ook deze vruchten ziet.

Mocht u naar aanleiding van dit bestuursverslag vragen hebben of suggesties voor verbetering, dan kunt u gerust telefonisch contact met mij opnemen via het bestuurscentrum, Stelling 8d, 7773 ND te Hardenberg, tel. 0523-272821 of info@chronoscholen.nl .

Hardenberg, april 2024

Bas van Loo, Voorzitter College van Bestuur

A9 Verslag van de Raad van Toezicht

Met dit verslag legt de Raad van Toezicht verantwoording af over de wijze waarop het toezicht in 2023 is uitgeoefend.

Tijdens het jaar 2023 is er voortvarend doorgewerkt met en aan het Koersplan van Chrono. Dit geeft een positieve impuls aan de verdere professionalisering van Chrono. De Raad van Toezicht heeft in 2023 een eigen toezichtskader opgesteld met hulp van een externe deskundige. Dit kader bestond tot op heden nog niet en vormt een goede aanvulling op het Koersplan, waarmee het uiteraard in lijn is. Het Intern toezichtskader is gericht op de beoordeling van de kwaliteit van het bestuur en de organisatie van Chrono.

Samenstelling Raad van Toezicht

Ultimo 2023 was de bezetting als volgt:

Naam	Functie	1 ^e benoeming	Aftredend,	Herbenoeming
De heer W.E. Boonstra	Voorzitter	1-1-2018	31-12-2021	31-12-2025
De heer B. Jonkers	Vicevoorz.	1-1-2020	31-12-2023	31-12-2027
Mevrouw W. Dunnink	Lid	1-1-2020	31-12-2023	31-12-2027
De heer E. van de Grampel	Lid	1-1-2019	31-12-2022	31-12-2026
Vacature	Lid			

Mevrouw Dunnink en de heer Jonkers zijn voor een periode van 4 jaar herbenoemd.

Onafhankelijkheid

De leden van de Raad van Toezicht zijn onafhankelijk ten aanzien van elkaar, de bestuurder van Chrono en andere deelbelangen van de organisatie. De leden hebben geen werk gerelateerde binding met Chrono en worden niet op voordracht of door derden benoemd. Met uitzondering van mevrouw W. Dunnink: zij is op voordracht van de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad benoemd.

De leden van de Raad van Toezicht ontvingen in 2023 volgens afspraak en zoals in de statuten is vastgelegd een vrijwilligersvergoeding voor hun werkzaamheden. Deze vergoedingen zijn in het jaarverslag verantwoord.

De leden per 31 december 2023 hebben de volgende relevante (neven)functies:

Naam	(Neven)functies
De heer B. Jonkers	Voorzitter gewesten Drenthe en Groningen KNSB (onbetaald) Voorzitter Stichting Topschaatsen Drenthe & Groningen (onbetaald) Voorzitter Algemene Kerkenraad Protestantse Gemeente Hardenberg-Heemse (onbetaald)
De heer W.E. Boonstra	Directeur MKB Accountancy & Advies, Bakertilly (betaald) Geen onbetaalde nevenfuncties
De heer E. van de Grampel	Bestuurslid Wijkvereniging Baalder (onbetaald) Bestuurslid Platform van Kerken Hardenberg (onbetaald) Bestuurslid Stichting Platform Christelijke Kinderboeken (onbetaald)
Mevrouw W. Dunnink	Docent Hogeschool Windesheim (betaald) Voorzitter gymnastiekvereniging Balkbrug (onbetaald)

Governance

De Raad van Toezicht voert zijn taken uit op basis van de Code Goed Bestuur PO, die door Stichting Chrono wordt onderschreven. De RvT is lid van de landelijke vereniging van toezichthouders in het onderwijs en kinderopvang (VTOI/NVTK).

De Raad van Toezicht ziet erop toe dat de uitgangspunten van deze code in het dagelijks werk gehanteerd worden. Tevens ziet de Raad van Toezicht erop toe dat er een rechtmatige

verwerving en een rechtmatige besteding van middelen plaatsvindt door hierover in dialoog te gaan met het Bestuursbureau.

Deze dialoog wordt in eerste instantie gevoerd door de audit-commissie of de geplande vergadering van de RvT. Daarbij worden ook vragen gesteld over de doelmatige besteding van middelen.

Er zijn in 2023 geen ontwikkelingen geweest op het gebied van governance. Tevens zijn er geen afwijkingen geweest op de Code Goed Bestuur die gehanteerd wordt.

Rol van het intern toezicht

De Raad van Toezicht toetst als intern toezichthouder het beleid en het functioneren van Chrono aan de vastgestelde missie, visie en de uitgezette koers. De Raad dient goedkeuring te verlenen aan voorgenomen beslissingen van het bestuur op het gebied van strategie, organisatie, investeringen en prestaties. Om de organisatie te sturen, risico's te beheersen en te controleren, hanteert Chrono een beleids- en budgetcyclus. Daarnaast treedt de Raad op als de werkgever van het bestuur, staat het bestuur met raad en daad terzijde en fungeert als een kritisch klankbord.

De Raad volgt de ontwikkelingen op gebied van onderwijs en financiën. Zo wordt ze tijdens de bespreking van de kwartaalrapportage door het College van Bestuur op de hoogte gebracht van de meest actuele ontwikkelingen binnen en rondom het primair onderwijs. De Raad werkt waar nodig met subgroepen waaronder begrepen de audit- en personeels- en onderwijscommissie. De auditcommissie heeft een aantal bijeenkomsten gehad om de financiële situatie en verwachte ontwikkeling ten opzichte van de begroting voor te bespreken met het College van Bestuur. Dit zorgt voor een meer efficiënte behandeling in de Raad van Toezicht. De personeels- en onderwijscommissie heeft dit jaar geen gesprek gehad met de bestuurder; anders dan via de reguliere RvT-vergaderingen.

Dit zal in 2024 wel weer plaatsvinden om te spreken over de brede onderwijskwaliteit en de monitoring hiervan door de bestuurder en informatief over het concept bestuursformatieplan.

Goedkeuring verslag

De auditcommissie van de Raad van Toezicht, het College van Bestuur en de beleidsmedewerker financiën bespreken met Van Ree Accountants het accountantsverslag. Van Ree heeft de Jaarrekening van Stichting Chrono opgesteld onder verantwoordelijkheid van het College van Bestuur, gecontroleerd en bij de jaarrekening een goedkeurende controleverklaring verstrekt. Met Van Ree is voor de toekomst een tijdschema afgesproken dat voorziet in een goedkeuring van het jaarverslag inclusief jaarrekening in een voltallige RvT-vergadering voor 1 juli van het daaropvolgende jaar.

Overzicht vergaderingen Raad van Toezicht

De Raad van Toezicht van Chrono heeft in 2023 zes keer vergaderd met het College van Bestuur. De auditcommissie heeft in 2023 verschillende bijeenkomsten belegd. De RvT-vergaderingen vinden incidenteel plaats op één van de scholen van de stichting. Aanvullend hierop hebben de leden van de Raad van Toezicht in 2023 een aantal schoolbezoeken afgelegd om zo de desbetreffende directeur en mogelijke collega's de gelegenheid te geven om de leden van de Raad van Toezicht te informeren over de ontwikkelingen van de eigen school. De Raad van Toezicht heeft geacteerd conform hetgeen in de statuten is vastgelegd. Belangrijk in 2023 waren naast de jaarlijkse, gebruikelijke goedkeuring van begroting en jaarrekening en het besluit tot verlenging van de termijnen voor de leden van de RvT voor mevrouw Dunnink en de heer Jonkers.

Daarnaast was een belangrijke verandering het aftreden van de voorzitter, de heer Van der Veen. Hij is afgetreden per 31 december 2023 en is als voorzitter intern opgevolgd door de heer Boonstra.

Aan het vervullen van de daardoor ontstane vacature is gewerkt in het najaar van 2023, echter zonder positief resultaat. De vacature zal ingevuld moeten worden in het jaar 2024.

De RvT is verder het afgelopen jaar op adequate wijze geïnformeerd door de bestuurder over de invulling van het beleid inzake de gevormde Kindcentra en de Kindcentraplannen, samen met Stichting Welluswijs. Dit wordt nauwlettend en met belangstelling gevolgd.

Overige activiteiten Raad van Toezicht

Om gevoel te houden met de organisatie vergadert de Raad van Toezicht, conform afspraak, jaarlijks twee keer met de Gemeenschappelijke Medezeggenschapsraad en ook één keer met de directeurs van de Kindcentra.

De organisatie van het overleg met de GMR wordt één keer door de RvT en één keer door de GMR ingevuld. Deze overleggen hebben ook in 2023 weer plaats gevonden.

Beoordeling en nevenfuncties College van Bestuur

De voorzitter en vicevoorzitter van de Raad van Toezicht voeren jaarlijks in het kader van de evaluatiecyclus, een gesprek met het College van Bestuur, te weten een functioneringsgesprek c.q. beoordelingsgesprek.

Aan de orde komen de voortgang van het bereiken van de doelen en zaken die daarmee samenhangen. Het gesprek heeft een wederkerig karakter. De resultaten van de gesprekken zijn in het besloten deel van de vergadering van de Raad van Toezicht besproken en hebben geleid tot een positieve beoordeling.

De voorzitter van het College van Bestuur heeft betaalde nevenfuncties: veldwerkassessor bij Stenden NHL en diverse advieswerkzaamheden.

Evaluatie en functioneren

In het najaar van 2023 heeft de Raad van Toezicht in eigen kring haar functioneren geëvalueerd. Deze zelfevaluatie vindt jaarlijks plaats. De Raad van Toezicht reflecteert zowel inhoudelijk als procesmatig op het eigen functioneren, het functioneren van het College van Bestuur en de samenhang daartussen.

Daarnaast is er doorlopend aandacht voor scholing, het werken met twee subcommissies en het aansluiten bij de strategische agenda van Chrono om zo meer diepgang te krijgen op relevante thema's van het koersplan en een bredere inzet van de aanwezige expertises binnen de RvT ten gunste van de bestuurder en Chrono.

Toekomst

Zoals gezegd kent het koersplan uitdagingen om uiteindelijk altijd en overal duurzaam kwalitatief onderwijs te bieden voor alle kinderen. Belangrijke elementen die aandacht vragen zijn: de financiële en inhoudelijke continuïteit van Chrono, mobiliteit van kennis en kunde, de verwachte terugloop van het aantal leerlingen, doorontwikkeling van het Kindcentrumplan op de scholen en het voortdurende thema duurzaamheid van de schoolgebouwen. De veerkracht die Chrono bezit geeft vertrouwen voor het aanpakken van deze uitdagingen.

Tot slot

Het jaar 2023 is voor de leden van de Raad van Toezicht enerzijds een relatief overzichtelijk jaar geweest. Anderzijds is meegedacht over een omzetting van het Bestuursbureau in een Stafbureau. Er is daarbij vooral ingezet op een professionele ondersteuning van bestuurder en directeurs van Kindcentra. Hierbij is vanzelfsprekend ook de strategische agenda en de begroting goed gemonitord. Het plan voor het Stafbureau is er, en de eerste stappen in de uitvoering zijn intussen gezet.

Als Raad van Toezicht spreken we onze dank uit voor alle betrokkenen voor het verrichte werk in 2023.

Hardenberg, mei 2024
Willy Boonstra
Voorzitter Raad van Toezicht

Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs CHRONO

Jaarrekening 2023

B Jaarrekening 2023

B1 Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de stellige uitspraken van de Richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving. Dit betreft Richtlijn 660 Onderwijsinstellingen.

Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering van activa en verplichtingen plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop deze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover deze op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien deze voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Continuïteit

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de stichting.

Activiteiten

De Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs Chrono voert het bevoegd gezag over 14 scholen. De Stichting wil kwalitatief goed Protestants Christelijk Primair onderwijs waarborgen en in stand houden in zoveel mogelijk dorpen en kernen in de gemeente Hardenberg.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen, worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire bestuursleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs Chrono en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang

van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Vergelijkende cijfers

De cijfers van 2022 zijn waar nodig, geherrubriceerd teneinde vergelijking met de cijfers van 2023 mogelijk te maken.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaande jaar.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de leiding van de instelling zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de leiding schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de verwachte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele restwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het eerstvolgende jaar na ingebruikname van het materieel vast actief. Over terreinen en grond wordt niet afgeschreven. De gehanteerde activeringsgrens bedraagt € 500.

Schoolgebouwen, waarvan het juridisch eigendom berust bij de Stichting en het economisch eigendom bij de gemeente, zijn niet in de balans opgenomen.

De gehanteerde afschrijvingstermijnen zijn:

Categorie	Termijn
Gebouwen	20 jaar
Schoolmeubilair	15 jaar
Inventaris en apparatuur	15 jaar
ICT	5 jaar
Vervoersmiddelen	5 jaar
Leer- en hulpmiddelen	8/10 jaar

Om vast te stellen of er voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar 'Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa'.

Investeringsubsidies

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Financiële vaste activa

De leningen en vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, welke gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Bijzondere waardevermindering van vaste activa

De stichting beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroom genererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde.

Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt direct als een last verwerkt in het exploitatieoverzicht. Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien middelen niet ter vrije beschikking staan, dan wordt hiermee bij de waardering rekening gehouden. Eventuele rekening-courantschulden bij banken zijn opgenomen onder de schulden aan kredietinstellingen onder de kortlopende schulden.

Algemene Reserve

Deze post betreft de niet-gebonden reserve die voortkomt uit de door (semi-)overheidsinstellingen gefinancierde activiteiten.

De algemene reserve vormt een buffer ter waarborging van de continuïteit van de stichting. Deze wordt opgebouwd uit de resultaatbestemming van overschotten welke ontstaan uit het verschil tussen de gerealiseerde baten en de werkelijk gemaakte lasten. In geval van een tekort wordt dit resultaat ten laste van de algemene reserve gebracht.

Bestemmingsreserves

Hieronder zijn opgenomen de reserves die bedoeld zijn voor specifieke toekomstige uitgaven die uit de huidige beschikbare middelen gedekt moeten worden, waarbij om die reden door het bestuur een beperktere bestedingsmogelijkheid is aangebracht.

Voorzieningen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd

tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Voorziening ambtsjubileum

Op basis van Richtlijn 271 van de Raad van de Jaarverslaggeving is een voorziening opgenomen voor verplichtingen uit hoofde van toekomstige uitkeringen bij ambtsjubilea voor personeelsleden.

Voor op balansdatum bestaande verplichtingen uit hoofde van ambtsjubilea is een voorziening gevormd. De voorziening is bepaald op basis van € 930 per FTE per jaareinde. Betaalde bedragen inzake jubileum worden ten laste van deze voorziening gebracht.

Voorziening Duurzame inzetbaarheid

Deze voorziening is gevormd ter dekking van aanwending van de door het personeel opgebouwde gespaarde duurzame inzetbaarheidsuren. In de berekeningen is rekening gehouden met de verwachte opnamekosten. De waardering op 31 december 2023 is € 211.020.

Voorziening langdurig ziekten

De voorziening langdurig zieken is gevormd voor per balansdatum bekende langdurige zieke werknemers. Dit betreffen werknemers die langdurig ziek zijn maar naar verwachting minder dan twee jaar en werknemers die naar verwachting de WGA instromen of al ingestroomd zijn.

Voorziening uitkeringskosten

Deze voorziening kan uitsluitend gevormd worden voor personen waarmee voor of op balansdatum onherroepelijke afspraken zijn gemaakt over ontslag en ontslagvergoeding (RJ 271.503). Een voornemen tot ontslag of waarschijnlijk ontslag is hiervoor onvoldoende. Voor tijdelijke contracten, waarvan op balansdatum vaststaat dat deze niet worden verlengd, kan geen voorziening uitkeringskosten worden gevormd.

Onderhoudsvoorziening

Deze voorziening wordt gevormd ter dekking van groot planmatig onderhoud. Dagelijks onderhoud wordt rechtstreeks ten laste van het exploitatieoverzicht gebracht. De meerjaren-onderhoudsvoorziening is gevormd op basis van eigen dotaties en verminderd met uitgaven voor groot onderhoud.

In afwijking van hoofdstuk 212 Materiële vaste activa, paragraaf 4, alinea 451, van de richtlijnen voor de jaarverslaglegging is het voor

onderwijsinstellingen voor de boekjaren 2019 tot en met 2023 toegestaan de jaarlijkse toevoegingen aan de voorziening groot onderhoud te bepalen op basis van het voorgenomen groot onderhoud gedurende de gehele planperiode van het groot onderhoud op het niveau van het onderwijsplan gedeeld door het aantal jaren waaruit deze planperiode bestaat, voor zover deze methode reeds in 2017 werd toegepast en indien is gewaarborgd dat de voorziening groot onderhoud gedurende de planperiode niet op enig moment negatief wordt. Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs Chrono maakt gebruik van deze overgangsregeling.

Schulden

Opgenomen leningen en schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van het exploitatieoverzicht

Baten

Onder baten wordt verstaan de van overheidswege ontvangen (normatieve) bijdrage OCW, overige OCW subsidies en overige overheidsbijdragen, alsmede de van derden ontvangen overige bijdragen. De baten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. Opbrengsten van diensten worden opgenomen naar rato van de mate waarin de diensten zijn verricht, gebaseerd op de tot balansdatum in het kader van de dienstverlening gemaakte kosten in verhouding tot de geschatte kosten van de totaal te verrichten dienstverlening.

Personele lasten

Onder de personele lasten worden de lasten opgenomen van de personeelsleden die in dienst zijn van de rechtspersoon, alsmede de overige personele lasten die betrekking hebben op onder andere het inhuren van extra personeel, scholingskosten en bedrijfsgezondheidszorg.

Pensioenen

De onderwijsinstelling heeft haar pensioenregeling ondergebracht bij bedrijfstakpensioenfonds ABP. De pensioenverplichtingen uit de regeling worden gewaardeerd volgens de 'verplichting aan de pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in het exploitatieoverzicht verantwoord.

Voor bestaande verplichtingen (anders dan de te betalen premies) jegens de pensioenuitvoerder en/of werknemers wordt een voorziening opgenomen (indien relevant).

Ultimo 2023 en 2022 waren er voor de stichting geen pensioenvorderingen en geen verplichtingen naast de betaling van de jaarlijkse aan de

pensioenuitvoerder verschuldigde premie. Ultimo 2022 was de beleidsdekkingsgraad van het ABP 118,6%. De beleidsdekkingsgraad eind 2023 is 113,9%. De overheid eist een beleidsdekkingsgraad van 104,2% of hoger. Hiermee voldoet de beleidsdekkingsgraad aan de minimale vereisten van de toezichthouder.

Afschrijvingen

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast. Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de afschrijvingen.

Lasten

De lasten worden bepaald met inachtneming van de hiervoor reeds vermelde grondslagen van waardering en toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Financiële baten en lasten

De financiële baten en lasten betreffen de op de verslagperiode betrekking hebbende ontvangen en betaalde rente-ontvangsten en -uitgaven van uitgegeven en ontvangen leningen en overige kredietfaciliteiten.

Grondslagen voor het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en vlottende effecten, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden.

Ontvangen en betaalde interest en ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

B2 Balans per 31 december 2023

(na bestemming van het resultaat over 2023)

1	Activa	2023	2022
	Vaste activa		
<u>1.2</u>	<u>Materiële vaste activa</u>		
1.2.1	Gebouwen en terreinen	35.420	35.420
1.2.2	Inventaris en apparatuur	1.367.830	1.439.030
1.2.3	Andere vaste bedrijfsmiddelen	625.510	724.190
1.2	Materiële vaste activa	2.028.760	2.198.640
	Totaal vaste activa	2.028.760	2.198.640
	Vlottende activa		
<u>1.5</u>	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	16.920	3.310
1.5.7	Overige vorderingen	193.680	15.220
1.5.8	Overlopende activa	1.481.720	1.032.440
1.5	Vorderingen	1.692.320	1.050.970
<u>1.7</u>	<u>Liquide middelen</u>		
1.7.2	Banken	9.901.800	8.261.900
1.7	Liquide middelen	9.901.800	8.261.900
	Totaal vlottende activa	11.594.120	9.312.870
	Totaal activa	13.622.880	11.511.510
2	Passiva	2023	2022
<u>2.1</u>	<u>Eigen vermogen</u>		
2.1.1	Algemene Reserve	4.996.270	4.338.610
2.1.2	Bestemmingsreserve publiek	1.801.130	1.948.650
2.1	Eigen vermogen	6.797.400	6.287.260
<u>2.2</u>	<u>Voorzieningen</u>		
2.2.1	Personeelsvoorzieningen	799.730	807.150
2.2.3	Overige voorzieningen	2.902.040	2.104.490
2.2	Voorzieningen	3.701.770	2.911.640
<u>2.4</u>	<u>Kortlopende schulden</u>		
2.4.2	Vooruitontvangen gelden	346.170	5.380
2.4.3	Crediteuren	147.620	352.550
2.4.7	Belastingen en premies soc.verz.	944.200	875.190
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	266.940	240.690
2.4.9	Overige kortlopende schulden	215.170	59.570
2.4.10	Overlopende passiva	1.203.610	779.230
2.4	Kortlopende schulden	3.123.710	2.312.610
	Totaal passiva	13.622.880	11.511.510

B3 Exploitatieoverzicht 2023

3	Baten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3.1	Rijksbijdragen OCW	24.253.550	22.617.760	22.522.620
3.2	Overige overheidsbijdragen en -subsidies	274.320	121.430	345.660
3.5	Overige baten	686.880	362.310	634.020
	Totaal baten	25.214.750	23.101.500	23.502.300
4	Lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.1	Personeelslasten	20.285.320	19.226.240	19.802.160
4.2	Afschrijvingen	432.610	429.330	432.360
4.3	Huisvestingslasten	2.178.700	1.887.360	1.496.400
4.4	Overige lasten	1.875.800	1.488.490	1.582.040
	Totaal lasten	24.772.430	23.031.420	23.312.960
	Saldo baten en lasten	442.320	70.080	189.340
5	Financiële baten en lasten			
5.1	Financiële baten	78.600	14.850	-
5.5	Financiële lasten	10.780	1.540	28.460
	Saldo financiële baten en lasten	67.820	13.310	28.460-
	Totaal resultaat	510.140	83.390	160.880

B4 Kasstroomoverzicht over 2023

Kasstroomoverzicht over 2023		Referentie	2023	2022
Kasstroom uit operationele activiteiten				
Saldo baten en lasten			442.320	189.340
Aanpassingen voor:				
- Afschrijvingen	4.2		432.610	432.360
- Mutaties voorzieningen	2.2		790.130	520.160
Veranderingen in vlottende middelen:				
- Vorderingen (-/-)	1.5		641.350-	563.600
- Kortlopende schulden	2.4		811.100	93.690
Totaal kasstroom uit bedrijfsoperaties			1.834.810	1.799.150
- Ontvangen interest	5.1		78.600	-
- Betaalde interest (-/-)	5.5		10.780	28.460
			67.820	28.460-
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten			1.902.630	1.770.690
Kasstroom uit investeringsactiviteiten				
(Des)investeringen materiële vaste activa (-/-)	1.2		262.730-	379.870-
Totaal kasstroom uit investeringsactiviteiten			262.730-	379.870-
Mutatie liquide middelen			1.639.900	1.390.820
Beginstand liquide middelen	1.7		8.261.900	6.871.080
Mutatie liquide middelen	1.7		1.639.900	1.390.820
Eindstand liquide middelen			9.901.800	8.261.900

B5 Toelichting op de balans per 31 december 2023

1 Activa	1.2.1	1.2.1.1	1.2.2	1.2.2.2	1.2.2.3	1.2.2.4	1.2.3	1.2.3.1	1.2.3.2	Totaal
1.2 Materiële vaste activa	Gebouwen en terreinen	Gebouwen	Inventaris en apparatuur	School-meubilair	Inventaris en apparatuur	ICT	Andere vaste bedr.middelen	Vervoers-middelen	Leer- en hulpmiddelen	
Aanschafprijs	35.420	35.420	3.624.870	1.952.510	427.080	1.245.280	1.302.820	16.930	1.285.890	4.963.110
Investeringsubsidies	-	-	560-	560-	-	-	-	-	-	560-
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-	-	2.185.280	1.036.090	398.470	750.720	578.630	10.320	568.310	2.763.910
Stand per 1 januari 2023	35.420	35.420	1.439.030	915.860	28.610	494.560	724.190	6.610	717.580	2.198.640
Mutaties 2023										
Investeringsubsidies	-	-	226.650	63.810	-	162.840	36.940	-	36.940	263.590
Desinvesteringen	-	-	860-	-	-	860-	-	-	-	860-
Afschrijvingen	-	-	609.450-	300.890-	-	308.560-	428.150-	-	428.150-	1.037.600-
Terugboeking cumulatieve afschrijvingen	-	-	296.990	110.160	-	186.830	135.620	3.390	132.230	432.610
Saldo mutaties	-	-	609.450	300.890	-	308.560	428.150	-	428.150	1.037.600
Saldo mutaties	-	-	69.480-	46.350-	-	23.130-	98.680-	3.390-	95.290-	168.160-
Aanschafprijs	35.420	35.420	3.242.070	1.715.430	427.080	1.099.560	911.610	16.930	894.680	4.189.100
Investeringsubsidies	-	-	1.420-	560-	-	860-	-	-	-	1.420-
Cumulatieve afschrijvingen en waardeverminderingen	-	-	1.872.820	845.360	398.470	628.990	286.100	13.710	272.390	2.158.920
Stand per 31 december 2023	35.420	35.420	1.367.830	869.510	28.610	469.710	625.510	3.220	622.290	2.028.760
Specificatie 1.2.1: Gebouwen en terreinen			Aanschaf-prijs t/m 2023	Afschrijving cumulatief t/m 2023	Boekwaarde 31-12-2023					
Perceel Gouden Regenstraat 75, Gramsbergen			11.270	-	11.270					
Perceel Hoofdweg, De Krim			18.150	-	18.150					
Perceel Radewijkerweg, Radewijk			6.000	-	6.000					
			35.420	-	35.420					

1	Vlottende activa	2023	2022
1.5	<u>Vorderingen</u>		
1.5.1	Debiteuren	16.920	3.310
	Overige vorderingen	193.680	15.220
1.5.7	Overige vorderingen	193.680	15.220
	Overlopende activa	575.080	467.180
	Vooruitbetaalde kosten	209.350	151.670
	Vooruitbetaalde huisvestingskosten	697.290	413.590
1.5.8	Overlopende activa	1.481.720	1.032.440
	Totaal vorderingen	1.692.320	1.050.970

De vorderingen hebben per einde 2023 en 2022 een looptijd korter dan een jaar.

1.7	<u>Liquide middelen</u>	2023	2022
1.7.2	Banken	9.901.800	8.261.900
	Totaal liquide middelen	9.901.800	8.261.900

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de onderwijsinstelling.

2	Passiva	Mutaties 2023			
		Saldo 1-1-2023	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand per 31-12-2023
2.1	<u>Eigen vermogen</u>				
2.1.1	Algemene Reserve	4.338.610	657.660	-	4.996.270
2.1.2	Bestemmingsreserve (publiek)	1.948.650	147.520-	-	1.801.130
	Totaal eigen vermogen	6.287.260	510.140	-	6.797.400
2.1.2	<i>Bestemmingsreserve (publiek)</i>				
	Personeel	842.660	-	-	842.660
	Onderwijskansenplan	8.730	540-	-	8.190
	Bijzondere bekostiging	228.740	211.580-	-	17.160
	GMR	5.000	-	-	5.000
	Inhaal- en ondersteuningsprogramma's	62.670	62.670-	-	-
	NPO-gelden	800.850	99.300	-	900.150
	Totaal bestemmingsreserves	1.948.650	175.490-	-	1.773.160

2.2	<u>Voorzieningen</u>	Stand per 1-1-2023	Dotaties	Mutaties 2023 Onttrekkingen	Vrijval	Stand per 31-12-2023
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>					
	Voorziening jubilea	179.340	39.940	31.490	-	187.790
	Voorziening uitkeringskosten	81.320	24.800	46.570	-	59.550
	Voorziening langdurig zieken	179.000	162.380	-	-	341.380
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	367.490	-	156.480	-	211.010
		807.150	227.120	234.540	-	799.730
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>					
	Onderhoudsvoorziening	2.104.490	1.135.570	338.020	-	2.902.040
		2.104.490	1.135.570	338.020	-	2.902.040
	Totaal voorzieningen	2.911.640	1.362.690	572.560	-	3.701.770

		Onderverdeling saldo per 31-12-2023		Stand per 31-12-2023
		< 1 jaar	> 1 jaar	
2.2.1	<i>Personeelsvoorzieningen</i>			
	Voorziening jubilea	16.090	171.700	187.790
	Voorziening uitkeringskosten	50.350	9.200	59.550
	Voorziening langdurig zieken	341.380	-	341.380
	Voorziening duurzame inzetbaarheid	21.102	189.908	211.010
2.2.3	<i>Overige voorzieningen</i>			
	Onderhoudsvoorziening	2.382.840	519.200	2.902.040
	Totaal	2.811.762	890.008	3.701.770

2.4	Kortlopende schulden	2023	2022
2.4.2	Vooruitgefactureerde en -ontvangen termijnen	346.170	5.380
2.4.3	Crediteuren	147.620	352.550
	Afdr. / inh. loonheffing	916.330	872.660
	Afdr. / inh. Participatiefonds	27.870	1.980
	Afdr. / inh. Vervangingsfonds	-	550
2.4.7	Belastingen en premies sociale verzekeringen	944.200	875.190
	Afdr. / inh. ABP	266.940	240.690
2.4.8	Schulden terzake pensioenen	266.940	240.690
	Overige kortlopende schulden	199.830	28.900
	Netto salarissen	15.340	30.670
2.4.9	Overige kortlopende schulden	215.170	59.570
	Overlopende passiva	224.410	23.010
	Te betalen vakantie-uitkering	669.580	624.270
	Te betalen bindingstoelage	77.210	75.250
	Overige subsidies OCW/niet geoormerkt	232.410	56.700
2.4.10	Overlopende passiva	1.203.610	779.230
	Totaal kortlopende schulden	3.123.710	2.312.610

De kortlopende schulden hebben per einde 2023 en 2022 een looptijd korter dan een jaar.

Model G. Verantwoording subsidies

G1. Subsidies waarbij het eventueel niet aangewende deel van de subsidie, mits de activiteiten volledig zijn uitgevoerd, kan worden besteed aan andere activiteiten waarvoor bekostiging wordt verstrekt.

Omschrijving	Toewijzing Kenmerk	Datum	De activiteiten zijn ultimo verslagjaar conform de subsidiebeschikking geheel uitgevoerd en afgerond
Subsidieregeling lerarenbeurs	2020/2/1633347	22-9-2020	Ja
Subsidieregeling lerarenbeurs	2021/2/17151400	20-8-2021	Onderhanden
Beleidskader subsidie intensivering en verbreding regionale samenwerking kansengelijkheid in het onderwijs	GKO22007	8-12-2021	Onderhanden
Subsidieregeling lerarenbeurs	2022/2/19403178	22-8-2022	Onderhanden
Subsidieregeling lerarenbeurs	2022/2/19403178	22-8-2022	Onderhanden
Subsidieregeling lerarenbeurs	2022/2/19403178	22-8-2022	Onderhanden
Subsidieregeling impuls en innovatie bewegingsonderwijs	IIB220082	28-2-2022	Ja
Subsidieregeling lerarenbeurs	2023/2/22414406	22-8-2023	Onderhanden
Subsidieregeling lerarenbeurs	2023/2/22414406	22-8-2023	Onderhanden
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden voor scholen 2023	VBV23-PO-3210	31-5-2023	Onderhanden
Subsidieregeling verbetering basisvaardigheden voor scholen 2023	VBV23-PO-0778	31-5-2023	Onderhanden
Subsidieregeling Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL210187	17-11-2021	Onderhanden
Subsidieregeling Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL22460	10-11-2022	Onderhanden
Subsidieregeling Onderwijsassistenten naar Opleiding tot Leraar	SOOL22071	16-6-2022	Onderhanden

B6 Niet in de balans opgenomen verplichtingen (passief)/niet uit de balans blijvende rechten (actief)

Er zijn geen "niet in de balans opgenomen verplichtingen/niet uit de balans blijvende rechten".

B7 Toelichting op de exploitatierekening over 2023

3	Baten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3.1	<u>Rijksbijdragen OCW</u>			
3.1.1	Rijksbijdragen OCW	22.722.550	21.721.140	21.188.630
3.1.2	Overige subsidies OCW	168.250	5.000	109.850
3.1.4	Ontvangen doorbetalingen Rijksbijdragen SWV	1.362.750	891.620	1.224.140
	Totaal	24.253.550	22.617.760	22.522.620
3.2	<u>Overige overheidsbijdragen en -subsidies</u>			
		Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3.2.1	Gemeentelijke bijdragen	274.320	121.430	345.660
	Totaal	274.320	121.430	345.660
3.5	<u>Overige baten</u>			
		Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
3.5.1	Verhuur	98.880	38.430	112.470
3.5.2	Detachering personeel	466.450	252.150	391.260
3.5.6	Overige	121.550	71.730	130.290
	Totaal	686.880	362.310	634.020
	<i>Uitsplitsing</i>			
3.5.6	<i>Overige</i>			
	Overige baten formatie	17.040	14.250	17.740
	Diversen	104.510	57.480	112.550
	Totaal	121.550	71.730	130.290
4	Lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.1	<u>Personeelslasten</u>			
4.1.1	Lonen en salarissen	19.844.030	18.579.140	18.895.600
4.1.2	Overige personele lasten	697.740	822.100	1.104.930
4.1.3	Af: uitkeringen	256.450-	175.000-	198.370-
	Totaal	20.285.320	19.226.240	19.802.160
	<i>Uitsplitsing</i>			
4.1.1	<i>Lonen en salarissen</i>			
	Brutolonen en salarissen	15.139.480	14.174.471	14.449.390
	Sociale lasten	2.438.810	2.283.352	2.302.810
	Pensioenpremies	2.265.740	2.121.316	2.143.400
	Totaal	19.844.030	18.579.140	18.895.600

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.1.2 Overige personele lasten			
Reiskosten (woon- werkverkeer)	63.000	83.500	65.350
Dienstreizen	10.790	-	17.520
Personeel niet in loondienst	288.600	209.300	177.520
Onderzoeken/begeleidingsdienst	76.630	61.000	85.510
Dotatie personele voorzieningen	115.550-	33.000	371.730
Scholing	190.880	272.500	176.840
Arbo-dienstverlening	20.870	26.000	22.930
Overige	162.520	136.800	187.530
Totaal	697.740	822.100	1.104.930

Er heeft bezoldiging plaatsgevonden conform artikel 383 lid 1 BW. Voor een specificatie van het bedrag zie bijlage B11.

Gemiddeld aantal FTE's	2023	2022
- Directie	12,39	14,09
- Onderwyzend Personeel	176,94	188,28
- Onderwijs Ondersteunend Personeel	40,49	43,39
	229,82	245,76

4.2 Afschrijvingen	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.2.3 Inventaris en apparatuur	296.990	293.790	294.180
4.2.4 Overige materiële vaste activa	3.390	3.390	3.390
4.2.5 Leermiddelen	132.230	132.150	134.790
Totaal	432.610	429.330	432.360

4.3 Huisvestingslasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.3.1 Huur	227.920	215.600	182.830
4.3.3 Onderhoud	118.650	82.070	84.470
4.3.4 Energie en water	260.750	329.200	200.740
4.3.5 Schoonmaakkosten	184.690	162.290	157.290
4.3.6 Heffingen	31.940	27.690	25.940
4.3.7 Dotatie onderhoudsvoorzieningen	1.135.570	768.240	668.300
4.3.8 Overige huisvestingslasten	219.180	302.270	176.830
Totaal	2.178.700	1.887.360	1.496.400

4.4 Overige lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
4.4.1 Algemene beheerslasten	505.560	432.750	443.570
4.4.2 Kosten inventaris en apparatuur	112.740	108.200	102.760
4.4.3 Kosten leer- en hulpmiddelen	602.950	569.520	599.570
4.4.5 Overige kosten	654.550	378.020	436.140
Totaal	1.875.800	1.488.490	1.582.040

	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
<i>Uitsplitsing</i>			
4.4.1 Algemene beheerslasten			
Administratie- en advieskosten	246.440	245.390	231.100
Accountantskosten *	20.730	18.790	20.670
Kantoorbenodigdheden	54.970	55.320	52.450
Reis- en verblijfkosten	90	1.200	10
Telefoonkosten	10.780	12.100	10.320
Overige beheerslasten	168.490	95.770	129.020
Vervoerskosten	4.060	4.180	-
Totaal	505.560	432.750	443.570
* <i>Specificatie honorarium accountant</i>			
- onderzoek jaarrekening	18.310	18.790	20.670
- fiscale adviezen	2.420	-	-
Accountantskosten	20.730	18.790	20.670
4.4.2 Kosten inventaris en apparatuur			
Inventaris en apparatuur	5.830	3.850	4.380
ICT-verbruikskosten	106.910	104.350	98.380
Totaal	112.740	108.200	102.760
4.4.3 Kosten leer- en hulpmiddelen			
Verbruiksmateriaal onderwijs	531.300	569.520	528.570
Culturele vorming	71.650	-	71.000
Totaal	602.950	569.520	599.570
4.4.5 Overige kosten			
Innovatie	254.700	70.000	60.120
Schoolse activiteiten	218.410	80.000	193.070
PR/Schoolkrant	800	40.190	320
Verzekeringen	11.030	10.980	9.650
Abonnementen	163.410	167.200	167.600
GMR	6.200	9.650	5.380
Totaal	654.550	378.020	436.140

5.1 Financiële baten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Rentebaten	78.600	14.850	-
Totaal	78.600	14.850	-

De rentebaten zijn de renten van de spaarrekening en rekeningcourant.

5.5 Financiële lasten	Realisatie 2023	Begroting 2023	Realisatie 2022
Rente- en bankkosten	10.780	1.540	28.460
Totaal	10.780	1.540	28.460

De rente- en bankkosten bestaan uit de kosten van het aanhouden van een spaarrekening en rekeningcourant.

B8 (Voorstel) bestemming van het exploitatiesaldo

Het exploitatieresultaat over het jaar 2023 bedraagt € 510.140 positief.

Het bestuur heeft besloten het exploitatieresultaat als volgt te verdelen en te onttrekken danwel toe te voegen aan de volgende reserves:

Reserves	Stand 1-1-2023	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2023
Algemene Reserve	4.338.610	657.660	-	4.996.270
Bestemmingsreserve (publiek)	1.948.650	147.520-	-	1.801.130
Totaal reserves	6.287.260	510.140	-	6.797.400

Bestemmingsreserves	Stand 1-1-2023	Bestemming resultaat	Overige mutaties	Stand 31-12-2023
<i>Algemene reserve</i>				
SBO De Oase	348.420	1.310-	-	347.110
CBS De Akker	96.670	4.000-	-	92.670
CNS Balkbrug	40.800	3.950-	-	36.850
CBS De Spreng-El	39.660	9.170-	-	30.490
CBS Ds. Koningsbergerschool	260.790	2.630	-	263.420
CBS Rheezerveen	77.380	580	-	77.960
CBS De Bron	8.920	8.060-	-	860
CBS De Vlinder	105.350	760	-	106.110
CBS De Elzenhof	40.050	1.250-	-	38.800
CBS de MarsWeijde	95.290	29.150	-	124.440
CBS De Ark	248.810	12.070-	-	236.740
Chr. Daltonschool De Groen	97.580	300-	-	97.280
CBS De Regenboog	199.760	9.330-	-	190.430
CBS Bloemenhof	324.200	25.300	-	349.500
Huisvesting	48.420	309.320-	-	260.900-
Bestuurscentrum	162.510	20.530-	-	141.980
Bovenschools	2.144.000	978.530	-	3.122.530
	4.338.610	657.660	-	4.996.270

Bestemmingsreserve (publiek)

Personeel	842.660	-	-	842.660
Onderwijskansenplan	8.730	540-	-	8.190
Bijzondere bekostiging	228.740	211.580-	-	17.160
GMR	5.000	-	-	5.000
Culturele Commissie Avereest	-	27.970	-	27.970
Inhaal- en ondersteuningsprogramma's	62.670	62.670-	-	-
NPO-gelden	800.850	99.300	-	900.150
	1.948.650	147.520-	-	1.801.130

B9 Gebeurtenissen na balansdatum

Er hebben zich geen gebeurtenissen na balansdatum voorgedaan die aanleiding geven hier te worden vermeld.

B10 Overzicht verbonden partijen

Overige verbonden partijen (minderheidsbelang en geen beslissende zeggenschap)

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel
Samenwerkingsverband PO Veld Vaart & Vecht	Vereniging	Hardenberg

B11 Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector

WNT-verantwoording 2023 Chrono

Het voor Chrono toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 173.000 (bezoldigingsmaximum voor het onderwijs, klasse D) met een totaal aan complexiteitspunten van 9, nader gespecificeerde als volgt:

- Baten	4
- Leerlingen	3
- Onderwijssoorten	2
Totaal	9

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen met dienstbetrekking en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13e maand van de functievervulling.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1		B.B. van Loo
Functiegegevens		Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2023		01-01 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0000
Dienstbetrekking?		Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	133.308
Beloningen betaalbaar op termijn	€	22.639
Subtotaal	€	155.948
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	173.000
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen	€	-
Totale bezoldiging	€	155.948

Gegevens 2022		
bedragen x € 1		B.B. van Loo
Functiegegevens		Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2022		01-01 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)		1,0000
Dienstbetrekking?		Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€	124.983
Beloningen betaalbaar op termijn	€	22.011
Subtotaal	€	146.995
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€	168.000
Totale bezoldiging	€	146.995

1d. Topfunctionarissen met een bezoldiging van € 1.900 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
S.F. van der Veen	Voorzitter
W. Dunnink-Jentink	Lid
W.E. Boonstra	Lid
B. Jonkers	Lid
E.S.P. van de Grampel	Lid

C Overige gegevens

C1 Controleverklaring

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs CHRONO

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2023

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2023 van Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs CHRONO te Hardenberg gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs CHRONO op 31 december 2023 en van het resultaat over 2023 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2023 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1. 'Referentiekader' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2023;
2. de staat van baten en lasten over 2023; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Primair Onderwijs CHRONO zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2023 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1 sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben

gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Het jaarverslag omvat andere informatie, naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij. Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en op grond van de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.2.2 'Bestuursverslag' van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 'Referentiekader' van het Onderwijscontroleprotocol OCW 2023. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en

regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de instelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW 2023, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's
 - dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude,
 - van het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, die van materieel belang zijn,
- het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het

- opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
 - het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
 - het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
 - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
 - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in deze jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Zwolle, 26 juni 2024
Van Ree Accountants

E.J.A. aan het Rot AA